

eman ta zabal zazu

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

Gizarte eta Komunikazio Zientzien Fakultatea
Facultad de Ciencias Sociales y de la Comunicación

Publizitatea eta Harreman Publikoak
IKASTURTEA 2024-2025

Euskalkien eta herri-hizkeren erabilera tokiko hedabideetan

EGILEA: Olaizola Vargas, Iratxe

ZUZENDARIA: Makazaga Eizagirre, Jesus Mari

Data: 2025eko martxoa

“Gradu Amaierako Lanaren egileak adierazten du lan original eta propio honetako datuak benetakoak direla, eta hala izan ezean bere gain hartzen duela jokabide ez-egokien (plagioen, irudien erabilera bidegabeen eta abarren) erantzukizuna. Irudien copyrighta haien jabeena edo lizentziadunena da. Dibulgazio helburuekin baino ez dira erabili hemen, lanaren marko teorikoa edo analisisia ilustratze aldera”

"La autora del trabajo fin de grado declara que son ciertos los datos que figuran en este trabajo original y propio, asumiendo en caso contrario, las responsabilidades que pudieran derivarse de las inexactitudes que consten en el mismo: plagio, usos indebidos de imágenes, etc. Todas las imágenes son copyright de sus correspondientes propietarios y/o licenciarios. Se incluyen en el presente trabajo bajo finalidad meramente divulgativa para ilustrar el marco teórico o análisis del trabajo".

Aurkibidea	
LABURPENA	3
1. SARRERA	4
1.1 Lanaren aurkezpena.....	4
1.2 Ikerketaren helburuak.....	5
1.3 Hipotesiak.....	6
2. METODOLOGIA	9
2.1 Inkesta azterketa metodo moduan.....	10
2.2.1 Inkesta erantzunen laburpena.....	11
2.2 Diskurtsoaren analisiaren metodoa.....	16
2.2.1 Hizkuntza eta aldaera dialektala: Bizkaiera eta Gipuzkera	17
2.2.2 Testuinguruaren erabilera: Dialektoaren erabilera testu desberdinetan.....	17
2.2.3 Identitatearen finkapena: Euskalkien erabilera komunitatearen errealitatean .	18
2.2.4 Euskara normatiboaren erabilera: Gizartean funtzio egonkorren bilaketa.....	18
2.2.5 Komunitatearen eragin soziala eta hizkuntzaren normalizazioa: Euskalkien balioa	19
3. MARKO TEORIKOA	21
3.1 Euskalkien historia eta banaketa	21
.....	23
3.2 Euskalkien ezaugarriak.....	23
3.3 Euskaltzaindiaren adierazpenak	24
3.3.1 Euskara batua eta euskalkien esparru eta joko-arauak	24
3.3.2 Komunikabideetan euskara batua eta euskalkiak.....	25
3.4 Euskal identitatea, hizkuntza eta komunikabideak	25
3.5 Sare sozialen eragina euskal identitatean eta tokiko medioetan	27
3.5.1 Euskara eta Euskal Identitatea: Performatibitatea Sare Sozialetan eta Tokiko Komunikabideetan	27
4. ONDORIOAK	29
5. BIBLIOGRAFIA	32
Aldizkariak	32
Bestelako erreferentziak	34
6. ERANSKINAK	37

Ikerketa honetan Tokikom plataforma osatzen duten tokiko hedabideetan euskalkien eta herri-hizkeren erabilera aztertu da, euskara batuaren erabilerarekin alderatuta. 2023ko urtariletik maiatzera bitartean argitaratutako hegoaldeko lau probintzietako idatzizko hiruna hedabidetako bost ale aztertu dira, guztira **50 aldizkari eta 1.200 orrialde inguru kontuan hartuz (Arabak aldizkari bakarra du). Horrez gain, hedabide hauetako kazetari eta zuzendariak inkestatu dira, eta inkestaren bidez, hizkuntza-politikak eta euskalkien erabilera eta erredakzio-arauak aztertu dira. **Garrantzitsua da ikerketak bakarrik idatzizko hedabideak aztertu dituela, irratsaioak eta telebista atal guztiak ez direlako beti jasotzen webguneetan, eta horrek emaitzen interpretazioan desoreka bat sor zezakeen.****

Hona hemen aztertu ditugun idatzizko hedabideak:

- **Araba:** Alea
- **Bizkaia:** Aikor, Anboto, Geuria
- **Gipuzkoa:** Ataria, Barren, Goiena
- **Nafarroa:** Amezi-Pulunpe, Guaixe, Mailope

Azterketa hau egiteko **metodologia mistoa** erabili da: diskurtsoaren analisia eta inkesta bidezko datu-bilketa. Emaitzek adierazten dute tokiko hedabideetan euskalkia erabiltzen den arren, gehienetan euskara batua erabiltzen dela idatzizko medioetan. Era berean, agerian geratu da erredakzio-arauek euskara batuaren aldeko apustua egiten dutela.

Javier Díaz Noci-ren arabera, kazetarien hizkuntza-gaitasunak eta tokiko hizkuntza-politikek eragin zuzena dute euskararen erabileran. Ahozko komunikabideetan, hala nola irratian eta telebistan, euskalkien erabilera idatzizko hedabideetan baino nabarmen handiagoa dela adierazten du autoreak, eta hori hizkuntza-egokitzapenari eta estiloari dagokionez faktore garrantzitsua da.

Ikerketaren ondorio nagusia da euskalkiak tokiko gertutasuna eta identitatea indartzeko tresna gisa erabiltzea funtsezkoa dela, batez ere elkarriketetan. Hala ere, euskara batuak irakurle gehiagorengana iristeko eta hizkuntza ezagutza zabaltzeko aukera ematen du. Lan honetan ondorioztatzen diren etorkizunerako gomendioen artean euskalkien erabilera sustatzea eta erredakzio-arauak egokitzea proposatzen da, euskararen eta euskalkien aberastasuna uztartuz.

1. SARRERA

1.1 Lanaren aurkezpena

Hedabideek hizkuntza-estandarizazioan eta hizkuntza-identitatearen eraikuntzan betetzen duten rola funtsezkoa da euskararen kasuan, eta, bereziki, euskalkien eta euskara batuaren arteko harremanean. Tokiko hedabideek komunikazio-espazio berezi bat osatzen dute, non hizkuntzaren aldaera sozial eta geografikoek berebiziko garrantzia duten, eta horrek testuinguru berezi bat sortzen du euskalkien erabilerarako. Lan honek **Tokikom plataformako hedabideetan euskalkien eta euskara batuaren arteko harremana** aztertzen du, bai eta hizkuntza-aukerak nola egiten diren eta horrek komunitatearen identitatean eta hurbiltasun-sentsazioan duen eragina ere. Hedabideek euskalkien eta euskara batuaren erabilera estrategikoa nola egiten duten ulertzea ezinbestekoa da komunikazioaren egituraketa soziolinguistikoa eta hizkuntza-politikak aztertzeko.

Euskara batuaren sorrera 1968ko Arantzazuko biltzarrean Euskaltzaindiaren eskutik gertatu zen, helburu nagusia izanik euskara estandarizatu bat sortzea, euskaldun guztien arteko komunikazioa errazteko. Hala ere, euskara batua arau bihurtu den arren, tokiko hizkeren eta euskara batuaren arteko mugak ez dira beti garbiak hedabideetan, eta horrek erabilera desberdinak sortzea ahalbidetzen du. Adibidez, *Barren* aldizkariak asteko egunak beti bizkaieraz jasotzen ditu, baina gainerako testuetan euskara batua erabiltzen du gehienetan. Hedabideen artean badira tokiko hizkerak erabiltzearen alde egiten dutenak, hala nola *Goiena* edo Tokikom plataformatik kanpo dagoen *Eta Kitto!* aldizkariak, baina baita estandarizazio zorrotzago baten alde egiten dutenak ere.

Idatzizko eta ahozko komunikabideen artean desberdintasun nabarmenak daude. Irratian eta telebistan, tokiko hizkera erabiltzeko aukera handiagoa dago, elkarriketatuen hizkerari eustea zilegiagoa delako, baina idatzizko hedabideetan euskara batua nagusitzen da, ortografia-arauek eta idatzizko estandarizazioak baldintzatuta. Hala ere, kazetari askok euskalkien erabilera defendatzen dute, gertutasun eta egiantzekotasun handiagoa lortzeko tresna gisa edo euskalkien biziraupenerako estrategiatzat. Ondorioz, euskalkiak erabiltzea hedabideen hizkuntza-politiken, kazetarien hautuen eta komunitatearen itzaropenen artean kokatzen den erabakia bihurtzen da.

Ikerketa hau **Hego Euskal Herriko Tokikom plataforma osatzen duten idatzizko hedabide batzuetan euskararen erabilera** aztertzeko diseinatu da, hizkuntza-politiketan eta erredakzio-arauetan dauden hutsuneak identifikatzeko eta hobetzeko moduak proposatzeko. Azterketa Hego Euskal Herrira mugatu da, ikerketa zehatzagoa izan dadin eta ondorio argiagoak lortzeko. Gainera, idatzizko hedabideak bakarrik hartu dira kontuan, irratsaio eta telebista-saio guztiak ez direlako beti jasotzen webguneetan, eta horrek emaitzen interpretazioan desoreka sor zezakeelako.

Tokikom plataformako tokiko hedabideek eginkizun bikoitza betetzen dute: batetik, euskararen normalizazioari eta hiztun-komunitatearen garapenari laguntzen diote; bestetik, tokiko identitatea indartzeko gune bihurtzen dira. Hori dela eta, ikerketa honetan aztertuko da hedabide hauek hizkuntza-estandarizazioaren eta

tokiko hizkeren erabileraren arteko oreka nola kudeatzen duten, eta nola eragiten duten komunitatearen hizkuntza-identitatean. Halaber, kazetariak euskalkiak eta euskara batua uztartzeko erabiltzen dituzten estrategiak eta horiek erredakzio-arauetan nola islatzen diren aztertuko dira.

Lan honen bidez, euskalkien eta euskara batuaren erabileraren inguruko eztabaida sakondu nahi da, eta horren inguruko hizkuntza-estrategia berriak proposatu, kontuan hartuta komunikabideen funtzio soziala, hiztun-komunitatearen dinamikak eta digitalizazioak ekarritako aldaketak. Horretarako, metodologia mistoa erabiliko da, diskurtsoaren analisia eta inkesta bidezko datu-bilketa konbinatuz. Azken helburua da Tokikom plataformako hedabideetan hizkuntza-erabilerak nola antolatzen diren argitzea, eta aldi berean, euskalkien presentziak nola eragiten duen tokiko komunitatearen identitatean eta hedabideen egituraketa linguistikoan ulertzea.

1.2 Ikerketaren helburuak

Ikerketa honen helburua da Tokikom plataformako idatzizko tokiko hedabideetan euskalkien eta euskara batuaren arteko harremana aztertzea, hedabideek hizkuntza-aukerak nola egiten dituzten eta horrek komunitatearen identitatean eta hizkuntzaren normalizazioan duen eragina ulertzeko. Horrela, aztergai izango dira hizkuntzaren aldaera sozial eta geografikoak, testu moten arabera hizkuntza-erabakiak, erredakzio-arauak eta komunikabideek transmititzen dituzten mezuetan hizkuntza erabileraren eragina. Era berean, hizkuntza-politiken eta kazetarien hautuen bitartez euskalkiak eta euskara batua nola uztartzen diren argitzea du xede ikerketak, testinguru soziolinguistikoaren arabera egiten diren hautuak sakonago ulertzeko.

Horretarako, lehenik eta behin, aztertuko da tokiko hedabideek nola erabiltzen dituzten euskalkiak eta herri-hizkerak, hau da, hizkuntza-aldiera sozial eta geografikoak duten eragina identifikatzeko. Komunikabideek hizkuntza estandarizatzeko duten joera eta euskalkien erabilerak komunitatearen hurbiltasun-sentsazioan duen rola ere landuko dira. Bereziki azpimarratuko da euskalkiak erabiltzen diren testinguruetan, hala nola albiste, elkarrizketa edo iritzi-artikuluetan, zer hizkuntza-erabaki hartzen diren, eta testu bakoitzak publiko euskaldunarekiko duen sarbidea eta irismena aztertuko da. Euskalkiak testu mota batzuetan zilegitzat jotzen diren eta beste batzuetan baztertzen diren fenomenoak ere aztertuko da, eta horren arrazoiak identifikatuko dira.

Horrez gain, tokiko hedabide batzuen hizkuntza-politikak eta erredakzio-arauak aztertuko dira. Erredakzio-gida edo dokumentu ofizialek hizkuntza-aukeretan duten eragina aztertuko da, eta hedabideek hizkuntza-aukerak egiteko duten askatasuna edo arautzea nolakoa den zehaztuko da. Euskalkiak kazetarien intuizioaren arabera erabiltzen diren ala erabilerak horiek erredakzio-arauetan definituak dauden argitzea garrantzitsua izango da, testuetan nola erabiltzen diren aztertzeko. Euskalkiak eta euskara batua uztartzeko estrategiak ere kontuan hartuko dira, komunikazioari dagokionez zein testingurutan lehentasuna ematen zaion batari edo besteari aztertuz. Halaber, komunikabideek euskalkien erabilerak legitimatzen duten ala euskara batuaren erabilerak lehenesten duten aztertuko da, eta kazetariak hizkuntza-hautu horiek nola kudeatzen dituzten ere kontuan hartuko da.

Hedabideek transmititzen dituzten mezueta hizkuntzaren erabilera desberdinek duten eragina ere aztertuko da, eta komunikabideek komunitatearen identitatean eta hizkuntzaren normalizazioan betetzen duten rola ebaluatuko da. Horretarako, aztertuko da hizkuntzaren erabilerak irakurleengan duen eragina, bai identitatearen garapenari dagokionez, bai komunitatearekiko lotura afektiboari dagokionez. Halaber, komunikabideek hizkuntzaren normalizazioari dagokionez duten posizioa eta eragina neurtuko dira, euskalkiak erabiltzeak edo ez erabiltzeak komunitatearen auto-irudikapenean eraginik duen ikertuz.

Bestalde, euskal hedabideen hizkuntza-estrategiak birpentsatzeko beharra ere aztertuko da, Jon Sarasuaren ikuspegia kontuan hartuta. Azken hamarkadetan, euskal hedabideek esparru zabaleko komunikazioan presentzia sendotzeko estrategiak erabili dituzte, baina digitalizazioaren eta komunikazio-ohituren aldaketak testuinguru berri bat sortu dute. Hortaz, tokiko eta eskualdeko hedabideek hizkuntza-normalizazioan eta komunitatearen egituratze soziokulturean duten lidergo potentziala ikertuko da. Horrek aukera emango du euskalkien erabilerari buruzko estrategiak birdefinitzeko eta komunikabideek hizkuntza-aniztasuna nola kudeatzen duten ulertzeko.

Azkenik, digitalizazioak hedabideen hizkuntza-ereduak nola eraldatu dituen eta euskalkien erabilera formatu berrietan nola gertatzen den aztertuko da. Sare sozialek, iritzi-artikulu laburrek eta multimedia edukiek hizkuntza-praktiketan aldaketak ekarri dituzten ala ez ebaluatuko da, eta digitalizazioaren eraginez hedabideetan hizkuntza-ohiturak aldatu diren aztertuko da. Euskalkien erabilerak testuinguru berrietara egokitu ote diren aztertuko da, komunikabideetan erabilera estandarizatzeko estrategiak berrikusteko aukera eskaintzen baitu horrek.

Ikerketa honen bidez, euskal hedabideetan euskalkien eta euskara batuaren arteko harremana modu sakonean aztertuko da, hizkuntza-politiken eta kazetarien hautuen bidez egiten diren erabakiak aztertuz. Helburu nagusia da tokiko hedabideek hizkuntza-plangintzan eta komunitatearen identitatean duten eragina ulertzea, eta hizkuntza-normalizazioa eta aniztasuna uztartzeko estrategiak argitzea. Azken batean, euskararen eta euskalkien uztarketa egonkor eta koherentea bermatzeko erredakzio-arauen, kazetarien hizkuntza-aukeraren eta komunitatearen identifikazioaren eragina aztertuko da, eta euskal hedabideek etorkizunean izan dezaketen lidergo estrategikoa zehazteko gakoak eskainiko dira.

1.3 Hipotesiak

Hedabideen hizkuntza-erabilerari buruzko azterketan, zenbait hipotesi proposatu dira, euskalkien eta euskara batuaren arteko harremanak nola eraikitzen diren ulertzeko, tokiko komunikabideen hizkuntza-politikak eta diskurtso-praktikak aztertuz. Ikerketan, euskalkiak ez dira soilik hizkuntza-aukeraren emaitza, baizik eta komunitatearen identitatearekin, komunikazioaren eraginkortasunarekin eta hizkuntza-estandarizazioaren ereduarekin lotutako elementu estrategikoak ere badira.

Lehen hipotesia da **euskalkiak eta herri-hizkerak ez direla soilik hizkuntza-erregistro alternatiboak, baizik eta tokiko hedabideek komunitatearekiko harreman afektiboa eta identitarioa eraikitzeko erabiltzen**

dituzten tresnak. Tokiko komunikabideek, irakurleekiko hurbiltasuna lortzeko eta informazioaren egiantzekotasuna sustatzeko, euskalkiak baliatzen dituzte bereziki elkarriketetan, iritzi-artikuluetan eta komunitatearekiko zuzeneko interakzioetan. Euskalkien erabilerak komunitate baten hizkuntza-errealitatearekin bat egiten du, eta ondorioz, hedabideak irakurleen eguneroko hizkuntza-praktiken isla bihurtzen dira. Horrek irakurleen identifikazioa areagotzen du eta komunikabidearen legimitatea sendotzen du tokiko informazioaren erreferentzia moduan.

Bigarrenik, hipotesia da **euskalkien eta euskara batuaren erabilera ez dela arbitrarioa, baizik eta testu motaren, komunikazioaren helburuaren eta testuinguru soziolinguistikoaren arabera moldatzen dela.** Azterketak erakutsi duenez, elkarriketetan, iritzi-artikulu informaletan eta komunitatearen parte diren testuetan (adibidez, zorion-agurrak edo eskelak), euskalkiak nagusi dira, komunikazioaren errealismoa eta gertutasuna bermatzeko. Bestalde, albisteetan, iritzi-artikulu formalean eta informazio instituzionalean, euskara batuaren erabilera nagusitzen da, irakurleen artean ulermen unibertsala eta batasun linguistikoa sustatzeko. Beraz, hedabideetako hizkuntza-erabakiak ez dira soilik kazetarien hautu subjektiboak, baizik eta komunikazio-estrategia argi baten emaitza.

Hirugarren hipotesia da **euskalkiek tokiko hedabideetan duten balio sinbolikoa oso garrantzitsua dela, komunitatearen identitate linguistiko eta kulturala sustatzen baitute.** Euskalkien presentzia ez da soilik komunikazio-aukeraren emaitza, baizik eta kazetariak eta hedabideak beren komunitatearekiko duten konpromisoaren erakusgarri ere bada. Hori agerian geratzen da aldizkarien izenetan (*Barren, Kalaputxia, Guaixe, Eta Kitto!*, etab.), non euskalkien erabilerak marka identitario gisa funtzionatzen duen, komunikabide horien tokiko izaera azpimarratuz. Hala ere, euskalkien erabilerak erredakzio-arauetan araututa ez egoteak aldakortasuna eta ezegonkortasuna sor dezake, eta horrek hizkuntza-politika argiagoak garatzeko beharra azpimarratzen du.

Laugarren hipotesiak azpimarratzen du **ahozko eta idatzizko medioen artean euskalkien erabileran alde nabarmena dagoela, baina digitalizazioak komunikazio-eredu berriak sortzen ari dela, eta horrek euskalkien erabilera moldatzen duela.** Tradizionalki, ahozko hedabideetan (irradi eta telebistan) euskalkien erabilera zabalagoa izan da, hitzun bakoitzaren hizkuntza-errealitatea islatzeko gaitasun handiagoa duelako. Bestalde, idatzizko medioetan euskara batua nagusitu da, estandarizazio beharragatik eta ortografiaren arautegia dela eta. Hala ere, digitalizazioaren eraginez, hedabideen kontsumo-ohiturak aldatu dira, eta euskalkien erabilera formatu berrietara egokitzen ari da: sare sozialetan, iritzi-artikulu laburretan eta multimedia edukietan euskalkiak gero eta gehiago erabiltzen dira. Horrek adierazten du hedabideek hizkuntza-estandarizazioaren eta tokiko hizkeren arteko oreka berriro pentsatu behar dutela.

Bosgarren hipotesia da **euskal hedabideen hizkuntza-politikek eta erredakzio-arau malgutasunek baldintzatzen dutela euskalkien erabilera, eta oraindik arau-ikuspegia ez dela guztiz sistematizatua.** Ikerketak erakutsi duenez, hedabide askok euskara batuaren alde egiten dute formalki, baina praktikan, kazetariak erabakitzen dute zein testuingurutan erabil dezaketen euskalkia. Horrek hizkuntza-aukerak kazetarien intuizioaren edo taldeko erredakzio-kulturaren menpe uzten ditu, eta horrek hizkuntzaren erabileran aldakortasuna eta koherentzia eza sor

dezake. Ondorioz, beharrezkoa da tokiko hizkeren erabilera arautzen duten politika argiagoak ezartzea, bai hizkuntzaren estandarizazioa eta bai komunitatearekiko hurbiltasuna bermatzeko.

Azkenik, seigarren hipotesiak Jon Sarasuaren pentsamoldearekin bat egiten du eta ondokoa dio: **euskal hedabideek, oro har, hizkuntza-politika eta komunikazio-estrategiak birpentsatu behar dituzte, euskara beti izango baita gutxiengo bat komunikazio-esparru zabalean, baina tokiko eta eskualdeko komunikazioan aukera historikoa dago euskarak lidergoa hartzeko.** Gaur egun, komunikazio digitalaren fragmentazioak euskararen erabilerarako eredu berriak eskatzen ditu, eta horrek hedabideek hizkuntza-aniztasuna nola kudeatu birdefinitzea eskatzen du. Tokiko hedabideek hizkuntza normalizatzeko prozesuan duten lidergoa sendotzeko, funtsezkoa da erredakzio-arauak egokitzea, euskalkien erabilera bultzatzea eta komunitatearekin lotura indartzea, euskararen biziraupenerako estrategiak garatuz.

Ondorioz, euskalkien eta euskara batuaren arteko harremana ez da konfrontazioa, baizik eta osagarritasun-dinamika bat, eta horrek kudeaketa arduratsua eskatzen du. Euskararen normalizazioa bermatzeko, hedabideek hizkuntza-aukerak estrategikoki aztertu behar dituzte, irakurleen identifikazioa, komunikazioaren eraginkortasuna eta komunitatearekiko harremana indartzeko moduan. Testuinguru honetan, euskalkien erabilerak ez du soilik esanahi linguistikoa, baizik eta komunitatearen identitatean eta hedabideen posizionamenduan duen eragina aztertzea ezinbestekoa da, euskararen etorkizuna sendotzeko bidean.

2. METODOLOGIA

Ikerketa honetan **metodologia mistoa** erabili da, datu kuantitatiboak eta kualitatiboak bildu eta aztertzeko, Tokikom plataforma osatzen duten tokiko hedabideetan euskara eta euskalkien erabilera hobeto ulertzeko. Metodologia horren bidez, ikerketa sakonagoa egin ahal izan da, eta ikuspegi osatuagoa lortu, bai testuen analisitik eta baita parte-hartzaileen iritzi eta esperientzien bilketatik ere. Bi ikerketa-metodo nagusi aplikatu dira: **diskurtsoaren analisia** eta **inkestak**. Bi metodo hauek elkarren osagarri izan dira, hizkuntzaren erabilera ulertzeko ikuspegi integratua eskaintzeko.

Diskurtsoaren analisia metodologia kualitatibo gisa erabili da, Tokikom plataformako tokiko hedabideetan euskalkiak eta euskara batua nola uztartzen diren aztertzeko. Hedabideetan argitaratutako testu mota desberdinak bildu eta aztertu dira, hala nola elkarriketak, erreportajeak, albisteak, zorian-agurrak... hizkuntza erabileraren patroiak identifikatzeko asmoz. Diskurtsoaren analisiak aukera eman du aztertzeko nola uztartzen diren euskalkiak testuinguru informaletan eta euskara batua testuinguru formalagoetan. Analisi honetan, arreta berezia jarri da euskalkiak elkarriketetan eta kazetarien estilo informalean duten presentzian, bai eta idatzizko testu formalagoetan duten erabileran ere. Tokiko hizkerak komunikabideetan duten erabilera modu espezifikoan aztertzea funtsezkoa izan da, eremu horretan gertatzen diren hizkuntza-erabilerak ulertu ahal izateko.

Inkestak datu kuantitatiboak eta kualitatiboak jasotzeko erabili dira. Inkesta horietan galdera itxiak eta irekiak konbinatu dira, tokiko hedabideetako hizkuntza-erabilerari buruzko erantzunak modu sistematiko batean bilduz. Parte-hartzaileek erredakzio-arauak, euskalkiaren erabilera eta hizkuntza-politikari buruzko iritziak azaldu dituzte, eta inkestek aukera eman dute hedabideetan euskalkia noiz eta nola erabiltzen den (edo erabiltzea onartzen den) argitzeko. Horrela, diskurtsoaren analisitik ateratako ondorioekin konparazio zuzena egin ahal izan da, hizkuntza erabileraren inguruko errealitateak eta parte-hartzaileen hautuak ulertzeko.

Inkesten bidez lortutako datuek hainbat joera eta erabaki aztertzen dituzte, hizkuntza-politikek eta euskalkiaren erabilera hedabideetan nola barneratzen den zehaztuz. Era berean, galdera irekien bidez parte-hartzaileen esperientziak eta iritzi sakonagoak jaso dira, euskara eta euskalkiaren erabilerarekiko jarrera eta hautuak ulertzeko. Inkestek aukera eman dute, halaber, komunikabideetako kazetariak eta zuzendariek hizkuntza-erabakiak nola hartzen dituzten eta erabaki horiek komunitatean duten eragina ezagutzeko.

Bi metodologiak konbinatzeak, diskurtsoaren analisi kualitatibo sakona eta inkesta kuantitatibo eta kualitatiboak, ikerketa integratu eta osatu bat burutzea ahalbidetu du. Diskurtsoaren analisiak tokiko hedabideetan hizkuntzaren erabilera erreala aztertu du, eta inkestek, aldiz, erredakzio-erabaki horien atzean dauden irizpideak eta politikak argitu dituzte. Konbinazio horrek, alde batetik, testuetan eta diskurtsoetan islatzen den hizkuntza-erabilera ulertzeko aukera eman du, eta bestetik, kazetarien hautuak eta hizkuntza-politikak ikertzeko.

Metodologia misto honen bidez, datu kuantitatiboak eta kualitatiboak konbinatu dira, eta horrek Tokikom plataforma osatzen duten tokiko hedabideetan euskara eta euskalkien erabilera sakon aztertzea ahalbidetu du. Azken batean,

ikerketa honek tokiko hedabideetan euskalkiak eta euskara batua nola uztartzen diren ulertzeko tresna oso baliagarria izan da, bai hizkuntza erabilera praktikoari dagokionez, bai hizkuntza-politika eta erredakzio-arauak argitzeko.

Behaketa-metodologia kualitatiboan oinarrituta, testu desberdinak aztertu ditugu aldizkarien barnean (albisteak, elkarrizketak, iritzi-artikuluak, zorian-agurrak), euskalkien erabilera identifikatu eta testuinguru ezberdinetan nola eta non erabiltzen diren ulertzeko. Diskurtsoaren analisiak argi erakutsi digu euskalkien presentzia ikusteko errazago dela elkarrizketetan, herri-ekimenetan eta tokiko eduki informaletan, nahiz eta erredakzio-arauetan euskara batuaren aldeko hautua nagusi den.

Inkesta metodologiarekin, **26 idatzizko komunikabideetatik 13k erantzun diote galdetegiari**, eta horien bidez tokiko kazetari eta zuzendarien hizkuntza-erabilera eta erredakzio-arauak ezagutu ahal izan ditugu.

2.1 Inkesta azterketa metodo moduan

Inkesta azterketa metodo kuantitatibo bat da, eta pertsona talde batek gai jakin bati buruz duen iritzia, jarrera edo esperientzia neurtzeko erabiltzen da. Inkesta honen bidez, Tokikom plataforma osatzen duten tokiko hedabideetako kazetari eta zuzendarien hizkuntza-politikak, euskalkien erabilera eta erredakzio-arauak ezagutu ditugu.

Inkestan egin diren galderak hauek izan dira:

1. Zein da zuen tokiko hedabidea?
2. Nolako medio mota zarete? (idatzizkoa, irratia, telebista, online...)
3. Zenbatero argitaratzen edo emititzen duzue?
4. Zer herrialdetan dago kokaturik zuen hedabidea?
5. Zein da zuen euskalkiaren edo herri-hizkeraren erabilera lan idatzietan, aldizkarian?
6. Euskalkia erabiliz gero, zein euskalki erabiltzen duzue?
7. Zein da zuen euskalkiaren erabilera lan idatzietan?
8. Noiz erabiltzen duzue zuen inguruko euskalkia edo herri-hizkera, lan idatzietan edo aldizkarian?
9. Idatzizko jardunean zer markatzen du zuen medioak euskalkiaren erabileraren inguruan?
10. Estilo-libururik baduzue? Han markatutako jarraibideei jarraitzen diezue?
11. Euskalkiaren inguruko argibiderik badu zuen estilo-liburuak edo erredakzio-arauak?
12. Euskalkia erabiltzen bada, zeinetan gehien? (paperean, digitalean, telebistan, irratan...)
13. Euskalkiaren erabilera lan idatzietan edo aldizkarian, zer baldintzatan egiten da?

Inkestaren diseinua egituratua izan da, galdera itxiak eta irekiak erabiliz. Galdera itxiek datu kuantitatiboak eskaintzen dituzte, eta galdera irekiek kualitatiboak, parte-hartzaileen iritzi eta esperientziak jasotzeko. Galderak hizkuntza-politikak, euskalkien erabilera eta erredakzio-arauak aztertzeko diseinatu dira.

Laginketa: Tokikom plataforma osatzen duten tokiko hedabideetako kazetari eta zuzendarien lagin adierazgarri bat aukeratu dugu. Lagin horrek plataforma osoa ordezkatzen duela bermatzeko, hedabide ezberdinetako parte-hartzaileak hautatu ditugu, medio motaren eta kokapen geografikoaren arabera.

Inkesten banaketa eta bilketa:

Inkestak parte-hartzaileei bidali dira, posta elektronikoaren bidez. Parte-hartzaileek inkesta Google Forms-en bidez bete eta bidali dute. Parte-hartze maila altua bermatzeko, parte-hartzaileei inkesta betetzeko epeak eta argibide zehatzak eman zaizkie.

Inkestaren diseinua:

Inkesta egituratu bat diseinatu da, galdera itxiak eta irekiak erabiliz. Galdera itxiek datu kuantitatiboak eskaintzen dituzte, eta galdera irekiak kualitatiboak, parte-hartzaileen iritziak eta esperientziak jasotzeko. Galderak hizkuntza-politikak, euskalkien erabilera eta erredakzio arauak aztertzeko diseinatu dira.

Datuen analisia:

Jasotako erantzunak kodetu eta aztertu dira. Galdera itxien erantzunak estatistikoki aztertuz, datu kuantitatiboak lortzeko. Galdera irekiak ere egin dira parte-hartzaileen iritzi ezagutzeko. Datuen analisi estatistikoa eta tematikoa konbinatuz, emaitzak interpretatu ditugu.

Emaitzen interpretazioa:

Inkesten emaitzak interpretatu ditugu, tokiko hedabideetako hizkuntza-politikak, euskalkien erabilera eta erredakzio-arauak ulertzeko. Emaitza hauek diskurtsoaren analisiaren emaitzekin konparatu ditugu, ikuspegi integratua lortzeko. Emaitzen interpretazioak tokiko hedabideetan euskara eta euskalkien erabileraren patroiak eta joerak identifikatzen lagundu digu.

Horrela, tokiko hedabideen hizkuntza-ereduak eta praktika onak identifikatu eta hobetzeko gomendioak eman ahal izango ditugu.

2.2.1 Inkesta erantzunen laburpena

Euskararen erabilerak tokiko hedabideetan gaur egun duen egoera aztertzea funtsezkoa da hizkuntza honen sustapena eta zabalkundea lortzeko. Tokiko hedabideek komunitatearen identitate linguistikoaren hedatzaile eta babesle gisa izan dezaketen eginkizuna ezinbestekoa da, baina horretarako, euskalkiaren erabilera eta haren estandarizazioa beharrezkoa da.

Tokikom osatzen duten idatzizko 26 medioei inkesta bi aldiz pasa zitzaion hamabost eguneko diferentziarekin. Hala ere, soilik hamahiruk erantzun zioten. Inkestaren bidez ondoren diskurtsoaren analisiaren erantzunak osatuko dituzte.

Aztertutako datuek hedabideen izena, lurraldeak, argitaratze-maiztasuna, euskalkia erabiltzeko maiztasuna, estilo-liburuak eta hizkuntza erabilera estandarizatuari buruzko informazioa ematen dute. Horietan sakonduz, ikusiko da zein hedabidek erabiltzen duten euskalkia, nola eta zenbateko maiztasunarekin, baita estilo-liburuak eta haien jarraipena zein hedabidek duten ere.

Euskal hizkuntzaren erabilera hedabideetan ezinbestekoa izango da tokiko komunitateen arteko komunikazioa eta elkarreragina sustatzeko. Hori dela eta, datu hauen azterketak erakusten du, oraindik ere, hizkuntzaren erabilera eta haren aplikazioa hedabideetan estandarizatu gabe dagoela, eta hori hobetzeko pausoak eman beharko lirateke. Estilo-liburuen erabilera, euskalkia sartzea horietan eta erabilera egonkorra eta koherentea lortzea izango dira helburu nagusiak, komunitateek euskalkiaren erabilera finkatu eta sendotu ahal izateko.

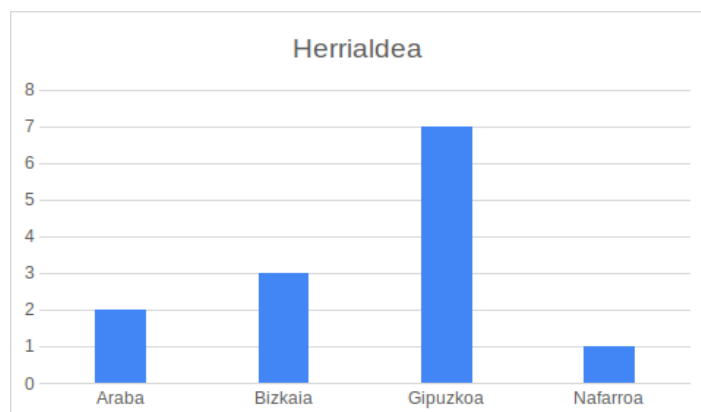
Datuak zehatz-mehatz aztertuz, **euskalkia** tokiko hedabideetan gehiago erabiltzea eta horretarako estrategia sendoak ezartzea funtsezko pausoak izango dira hizkuntza honen etorkizuna bermatzeko.

Tokiko hedabideen banaketa

Datuak:

- **Gipuzkoa:** 7 hedabide (%53,8)
- **Bizkaia:** 3 hedabide (%23.1)
- **Nafarroa:** 1 hedabide (%7.7)
- **Araba:** 2 hedabide (%15,4)

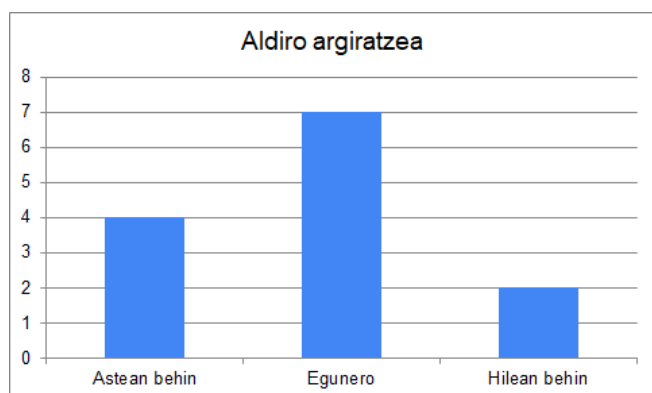
Alboko grafikoan ikus daitekeenez, lau probintzietako medioek erantzun zioten inkestari.

Argitaratze-maiztasuna

Datuak:

- **Egunero:** 7 hedabide (%53,84)
- **Astean behin:** 4 hedabide (%30.76)
- **Hilean behin:** 2 hedabide (%15.38)

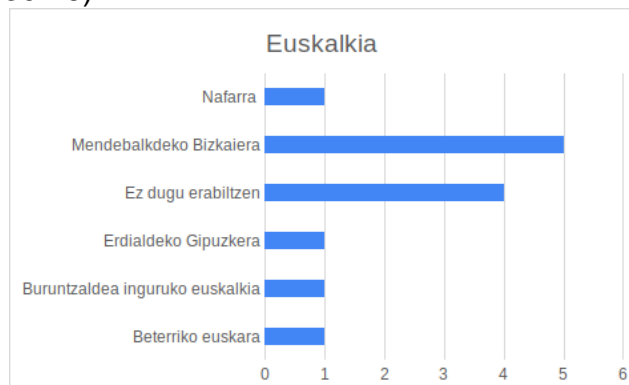
Gehienek **eguneroko** informazioa eskaintzen dute, eta horretarako **euskalkia** erabiltzea aukera egokia izan daiteke. Hala ere, **Astean behin** edo **Hilean behin** argitaratzen duten hedabideek hizkuntzaren erabilera handiagoa sustatzeko aukera gehiago izango lukete.

Euskalkia erabiltzea

Datuak:

- Nafarra: 1 hedabide (%7.69)
- Mendebaldeko Bizkaiera: 5 hedabide (%38,46)
- Ez dute erabiltzen: 4 hedabide (%30.76)
- Erdialdeko Gipuzkera: 1 hedabide (%7.69)
- Buruntzaldea inguruko euskalkia: 1 hedabide (%7.69)
- Beterriko euskara: 1 hedabide (%7.69)

Inkestan ikusi daitekeenez mendebaldeko euskalkia da tokiko medioek gehien erabiltzen duten euskalkia.

Euskalkia maitasuna

- Egunero: 1 hedabide (%7.69)
- Inoiz ez: 4 hedabide (%30.76)
- Noizean behin: 4 hedabide (%30.76)
- Oso gutxitan: 4 hedabide (%30.76)

Euskalki erabilera maiztasuna oso erantzun parekatuak eman dituzte. Egunero erabiltzen dituzten medioak dira gutxien, baina beste erantzun guztiak portzentai berdinean geratu dira, beraz, euskalkiaren erabilera nolabait sustatzen dela ondoriozta liteke.

Euskalkia estilo-liburuan

Datuak:

- **Bai:** 5 hedabide (%38.46)
- **Ez:** 8 hedabide (%61,53)

Euskalkia sartzen duten estilo-liburuak hizkuntzaren erabilera sistematizatzea ahalbidetuko luke. Hala ere, **euskalkia** sartzen duten estilo-liburuak gutxi dira, eta horrek hizkuntzaren erabilera zailtzen du. Estilo-liburuetan **euskalkia** sartzea hizkuntza hori hedabideetan sistematikoki erabiltzeko garrantzitsua

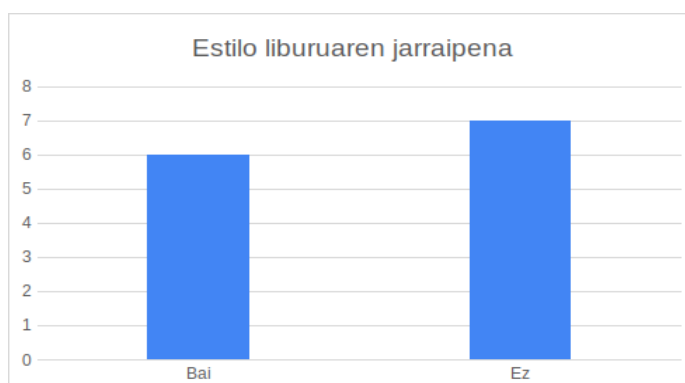
litzateke.

Estilo-liburuaren jarraipena

Datuak:

- **Bai:** 6 hedabide (%46.15)
- **Ez:** 7 hedabide (%53.84)

Estilo-liburuaren jarraipena egiten duten hedabideek hizkuntzaren erabilera koherentea eta egonkorra izateko aukera gehiago dute. Hala ere, jarraipen hori egiten ez duten hedabideek hizkuntzaren erabilera aldakorra eta desegonkorra izan dezakete.

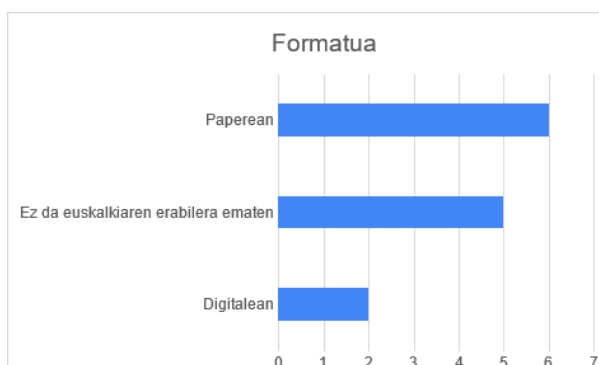

Formatua (Paperean, Digitalean)

Datuak:

- **Digitalean:** 2 hedabide (%15.38)
- **Ez da euskalkiaren erabilera gertatzen:** 5 hedabide (%38.46)
- **Paperean:** 6 hedabide (%46.15)

Euskalkien erabilera ohikoagoa da **paperezko hedabideetan** digitaletan baino. Horrek adieraz dezake hedabide tradizionalak hizkuntza-aniztasuna mantentzeko joera handiagoa dutela, digitaletan, berriz, euskara batuaren aldeko hautua egiten dutela edo zuzenean euskalkiak ez dituztela erabiltzen.

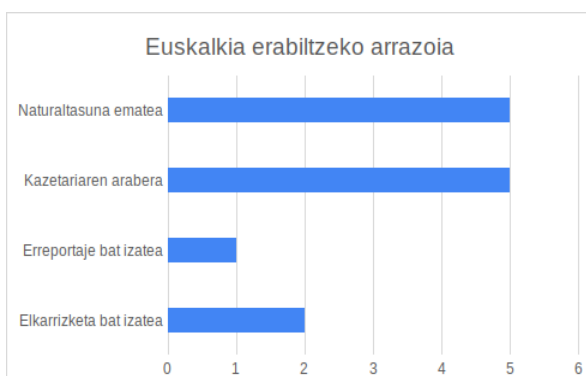

Euskalkia erabiltzeko arrazoiak

Datuak:

- **Naturaltasuna ematea** 5 (%38,46)
- **Kazetariaren arabera** 5 (%38,46)
- **Elkarrizketa bat izatea** 2 (%15.38)
- **Erreportaje bat izatea:** 1 (7.1%)

Euskalkia erabiltzeko arrazoien artean, **kazetariaren arabera** eta **naturaltasuna ematea** dira hedabideen

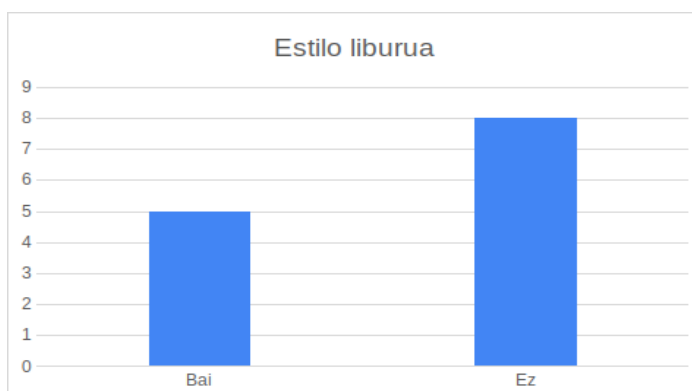
hizkuntza erabakia egiteko faktoreak.. **Euskalkia** erabiltzeko beharra eta arrazoia gizartearen eta hedabideen artean desberdinak izan daitezke.

Estilo-liburuak eta erredakzio-arauen erabilera

Datuak:

- **Bai:** 5 hedabide (%38.46)
- **Ez:** 8 hedabide (%61.53)

Estilo-liburuak erabiliz, **euskalkia** erabiltzeko jarraibideak zehaztu eta estandariza daitezke. Hala ere, **estilo-libururik** erabiltzen ez duten hedabideek hizkuntzaren erabilera ez-egonkorra eta aldagarria izan dezakete.

Inkestek erakutsi dute **euskalkiaren erabilera aldakorra dela Tokikom plataformako hedabideetan**. Erredakzio-arauetan euskara batua nagusi bada ere, euskalkiak elkarriketetan eta testu informaletan erabiltzen dira gehienbat. Hedabide batzuek estilo-liburuetan euskalkien erabilera jasoa dute, baina praktikan ez dira beti arau horiek betetzen.

Inkesta erantzunetan oinarrituta, euskalkien erabilera gehienetan kazetariaren araberakoa izaten da, eta naturaltasuna emateko edo elkarriketa formatuetan erabiltzen dira gehienbat. Hala ere, euskara batuaren erabilera formala nagusi izaten da testu gehienetan.

Inkosten emaitzek argi erakusten dute erredakzio-arauek euskara batuaren alde egiten dutela, baina euskalkiak tokiko kazetarien hautua dira, eta praktikan hedabide askotan erabiltzen dira.

2.3.1.1 Inkestaren emaitzen interpretazioa

Lurraldearen eragina: **Gipuzkoa** da Euskalkia erabiltzen duten hedabideekin lotutako lurralde nagusia, eta horrek gizartearen hizkuntzaren erabilaren indartzea ahalbidetzen du. Bestalde, **Bizkaia** eta **Nafarroa** lurraldeetan, hizkuntza erabilera sustatzeko pauso gehiago eman beharko lirateke.

Estilo liburuaren erabilera eta jarraipena: Estilo liburuak hizkuntzaren erabilera koherentea eta estandarizatuagoa ahalbidetzeko aukera ematen dute. Hala ere, oraindik hedabide gehienek ez dituzte estilo liburuak erabiltzen, eta horrek hizkuntzaren erabilera aldakorra eta desegonkorra ekar dezake.

Inkosten emaitzek eta diskurtsoaren analisiak erakusten dute tokiko hedabideetan euskalkien erabilera praktikaren eta teoriaren artean desadostasunak daudela. Inkestetan, euskara batuaren erabilera nagusitzen dela adierazi duten

arren, praktikan, euskalkiak maiz erabiltzen dira, batez ere komunikazio informalean eta elkarriketetan.

2.2 Diskurtsoaren analisiaren metodoa

Diskurtsoaren analisia metodo kualitatibo bat da, eta testuetan edo hitzaldietan agertzen diren hizkuntza-erabilerak aztertzen ditu. Metodologia honen bidez, Tokikom plataformako tokiko hedabideetako edukiak aztertu ditugu, euskalkien erabilera eta euskara batuaren erabilera nola uztartzen diren ikusteko. Diskurtsoaren analisia honela egingo dugu:

1. Corpusaren hautaketa:

- Tokikom plataforma osatzen duten tokiko hedabideetako 2023ko urtariletik maiatzera bitarteko bost ale, aldizkari bakoitzeko aukeratu dira. Ale hauek aldizkariak, irratsaioak eta telebista saioak barne hartzen dituzte, eta hizkuntza erabileraren aniztasuna aztertzeko hautatu dira.

Hiria	Araba	Bizkaia	Gipuzkoa	Nafarroa
Aleak	Alea	Aikor Anboto Geuria	Ataria Barren Goiena	Amezti- Pulunpe Guaixe Mailope

2. Testuen bilketa:

- Hautatutako aleetan agertzen diren testu guztiak bildu ditugu. Honek albisteak, erreportajeak, elkarriketak eta iritzi-artikuluak barne hartzen ditu. Testu horiek guztiek hizkuntza erabileraren adierazleak izan behar dute.

3. Euskalkien identifikazioa:

- Testu horietan euskalkien eta euskara batuaren erabilera identifikatu dugu. Horretarako, euskalki bakoitzaren ezaugarriak eta markatzaileak erabili ditugu. Euskara batuaren estandarizazio-arauak erabili dira euskara batuaren erabilera identifikatzeko.

4. Erabilera Moten Analisia:

- Euskalkiak eta euskara batua nola eta non erabiltzen diren aztertu dugu. Adibidez, aztertu dugu elkarriketetan euskalkiak gehiago erabiltzen diren edo erreportajeetan euskara batua nagusi den. Erabilera moten analisia egiteko, testu bakoitzean hizkuntza-erabileraren ezaugarriak eta testuingurua kontuan hartu ditugu.

5. Datuen Interpretazioa:

- Bildu ditugun datuak aztertu eta erabilera patroiak identifikatu ditugu. Horrek erakutsi digu nola uztartzen diren euskalkiak eta euskara batua tokiko hedabideetan. Datuen interpretazioa egiteko, diskurtsoaren ezaugarriak eta kazetarien hizkuntza-hautuak aztertu ditugu.

2.2.1 Hizkuntza eta aldaera dialektala: Bizkaiera eta Gipuzkera

Diskurtsoaren analisiak erakutsi du euskalkien eta herri-hizkeren erabilera handia dela tokiko hedabideetan. Aztertutako bost aleetan, euskalkiak maiz erabili dira elkarrizketetan, erreportajeetan, zorion-agurretan, bertsoetan eta aste egunetan. Tokiaren gertutasuna eta hizkuntza-aherastasuna mantentzeko, elkarrizketetan egiantzekotasuna bilatzeko (hiztunaren hizkera ahalik eta fidelen jasotzeko).

Aipatu bezala, aztertutako aldizkarietan bizkiera da lau probintzietako aldizkarietan nagusiki erabiltzen dena. Batez ere, asteko egunetan, hala ere, Gipuzkoa aldeko egunkarietan gipuzkeraren presentzia ere nabarmen egin da, batez ere, elkarrizketeta eta bertsoetan.

Bizkaiera **hizkuntza komunitario** gisa erabiltzen da, **gertuko informazioa** eskaintzeko eta **tokiko identitatea** indartzeko. Bizkaieraren erabilera, oro har, **hurbileko** eta **informalagoa** den testuinguruetan nabariagoa da, esate baterako, **elkarrizketetan**, **toki kulturaren eta festetako testuetan**, edota **zorion-agurretan**. Horrela, **komunitatearekin hurbilago sentiarazten da** irakurlea, eta **herriko hizkuntza normalizatu** egiten da, lokalismoek eta hizkuntza bizitzan duten presentziak markatuz.

Adibidez:

- **Aikor** aldizkariak maiatzean udal-kudeaketaren inguruko elkarrizketa honetan **bizkaiera** nabarmentzen da:
“Gardentasunez, zintzo tasunez eta batez **be** parte hartzeko bideak zabalduz, herritarrok proposatu eta **erabagitzeko** guneak sortzeko, herria danon artean egiten **dogulako**.”¹

Esaldi honek, lehenik eta behin, **tokiko hizkuntzaren erabilera erraza** eta **normala** izateko bultzada egiten du. **Euskalkia**, bereziki **bizkaiera**, agertzen da lan profesionalean ere.

Beste adibide bat:

“zorionak **maitia!** Jarrai ezazu gure bizitzak alaitzen zure energiarekin! maite zaitugu!”²

Hemen, bizkaiera erabiltzen da **zorion-agur batean**, testuinguru informal batean. **Euskara herriko kulturaren parte hartzen duen hizkuntza bihurtzen da**, eta **herriko ohiturak eta jaiak** euskaraz aztertzen dira.

2.2.2 Testuinguruaren erabilera: Dialektoaren erabilera testu desberdinetan

Diskurtsoaren egileek testuinguru formal eta informalean artean **oreka bat bilatzen dute**. Esaterako, **albiste formalean**, **hizkuntza estandarra** erabili ohi da, baina **elkarrizketetan**, **iritzi artikuluetan** edo **iruzkin pertsonalean** bizkaiera eta gipuzkera erabiltzea ohikoa da.

Adibidez:

- **Alea** aldizkaria, 2023ko apirilean, **elkarrizketa batean** agertzen da:
“Gero eta profesional gehiago gara **euskeraz** idazten **dogunok** historio

¹ Aikor aldizkarian, maiatzeko alean 24. orrialdean

² Alea aldizkarian, apirilko alean 29. orrialdean

*klinikoan. Komentario motzak entzun behar eta **parreak**... Baita laudorioak ere. Ez **zaoz** bakarrik. Eskerrik asko **aurpegie emotearren**.*³

Hemen, bizkaiera **gizarte arloko testuinguruan egindako elkarrizketa batean** erabiltzen da, baina testua oraindik **egitura pertsonalean eta zitzada lokalekin** osatua dago.

2.2.3 Identitatearen finkapena: Euskalkien erabilera komunitatearen errealitatean

Diskurtsoak **hizkuntzaren erabilera dialektikoak eta estandarizatzeak komunitateari hurbiltzeko duten eragina** aztertzen du. Horrek ez du esan nahi **euskara estandarra** baztertzen denik, baina **tokiko dialektoek** jarrera positibo bat **izaera komunitarioa** duten testuinguruetan erabiltzearen alde egiten dute.

- Adibidez, **Aikor aldizkarian** argitaratutako hainbat testutan ikus daiteke bizkaieraren erabilera komunitatearekiko gertutasuna adierazteko modua dela. Horren adibide bat hurrengoa da:
“Zantzo (oihuz, irrintziz) bete **gendun** martxoaren 8a. Zantzoak amorrutik bota **genduzan**, tortolaraino gagozala oihukatzeko, tortolaraino jendarte heteropatriarkal honetan “normaltzat” hartzen **diran egoerakaz** eta **erabakiakaz**.”⁴

Testu honetan, bizkaieraz idatzitako esaldiak komunitatearen hizkuntza-ohiturak islatzen ditu, identitate kolektiboaren eta gizarte-kontzientziaren adierazpide moduan. Horrelako erabilerak hiztunengan hurbiltasuna eta komunitate-sentimendua indartzen ditu, eta horrek funtsezko garrantzia dauka tokiko hizkuntzaren eta identitatearen finkapenean.

Hemen ere, **herri-hizkera erabiltzen da, gizartearen parte den hizkuntza gisa, eta identitate lokalaren adierazle gisa** baliatzen da.

Adibidez:

- “Txorierrin, esaterako, hizkera zainduan, asteko egunak esateko ia ez dira entzuten mendebaldeko izenak: astelehena, **martitzena, eguaztena...**”⁵

Esaldi honetan, eguneroko bizitzan erabiltzen diren hitzek, hala nola asteko egunek, tokiko hizkuntza-praktikak islatu eta komunitatearen errealitate soziolinguistikoa indartzen dute. Tokiko hizkeraren erabilera ez da soilik komunikatzeko modu bat, baizik eta gizarte-lotura eta lurraldearekiko identitatea sendotzeko tresna ere bada.

2.2.4 Euskara normatiboaren erabilera: Gizartean funtzio egonkorren bilaketa

Diskurtsoak azpimarratzen du hizkuntza estandarra erabiltzea bereziki garrantzitsua dela esparru formalagoetan, hala nola politikan, agerraldi publikoetan eta zenbait sektore profesionalean. Euskara batuak komunikazioaren argitasuna eta zuzentasuna bermatzen ditu, eta gizartean hizkuntzaren funtzio egonkorra sendotzen laguntzen du.

Adibidez:

- Goiena** aldizkariak, **manifestazio baten deialdia** egiteko, **euskara estandarra** erabiltzen du:

³ Alea aldizkarian, apirilko alean 18. orrialdean.

⁴ Aikor aldizkarian, martxoko alean 4. orrialdean.

⁵ Aikor aldizkarian, martxoko alean 17. orrialdean.

*“Gradu erregresioa jaso dutenen egoera salatuko dute Sarek **zapatutako** deitutako manifestazioan.”⁶*

Manifestazio baten iragarpena egiten duen testuinguru honetan, hizkuntza formala eta normatiboa erabiltzen da, mezuaren zehaztasuna eta gardentasuna bermatzeko. Testuak ez du euskalki edo hizkera kolokialik erabiltzen, baizik eta estilo zuzen eta zuzena mantentzen du, hartzaile guztientzat ulerterraza izan dadin.

Bestalde, Anboto aldizkariak, administrazioari lotutako gai bat azaltzerakoan, **euskara estandarra** erabiltzen du:

- *“Zaldibarko zaborteziaren hondamendiaren inguruko ikerketak aurrera jarraitzen du, eta ingurumen-eraginak aztertzen ari dira.”⁷*

Administrazioari eta ingurumen-arazo larriei lotutako diskurtsoetan, hizkuntza estandarra nagusitzen da. Informazio ofizial eta objektiboak irakurleen konfiantza eta komunikazio-eraginkortasuna sustatzeko beharrezkoak dira, eta horretarako, euskara batuaren erabilera funtsezkoa da.

Euskara normatiboaren erabilera, beraz, ezinbestekoa da esparru publiko eta instituzionaletan, non hizkuntzaren funtzio komunikatiboa argitasunean, fidagarritasunean eta egiturazko koherentzia oinarritzen den.

2.2.5 Komunitatearen eragin soziala eta hizkuntzaren normalizazioa: Euskalkien balioa

Hizkuntzaren erabilera soziala eta normalizazioa laguntzen du komunitatearen kohesioa areagotzeko. Euskararen erabilerak hizkuntza normalizatuaren estatusa bilatzen du, eta dialektoek komunitatearen zati aktibo bat izateko aukera ematen dute. Horrek hizkuntzaren aniztasuna eta komunitatearen identitatea indartzen ditu, eta helburu komun baten inguruan elkarlana sustatzen du.

Adibide gehiago:

- **Aikor** aldizkaria apirilean euskararen erabilera **gizartearen parte izateko** eskainiz jorratzen du:
*“Sukalkiak, esaterako, adin **desbardinetak**o personak **alkarregaz** egoteko erea **emoten deusku**, asteleheneko meza nagusia eta osteko kopaua, musikea, dantzak...”⁸*

Aikor aldizkaria kultur ekitaldiak eta tokiko gizarte-jarduerak azaltzeko erabiltzen duen hizkuntzaren erabilera adibide argia da. Bizkaiera eta gipuzkera, hizkuntzaren inguruan duten funtzio soziala eta kulturala adierazteko, kultura eta komunitatearen zati aktibo gisa erabiltzen dira. Horrela, euskal komunitatearen kohesioa indartu egiten da, eta dialektoek gizartean hizkuntza normala izateko aukera dute.

⁶ Goienera aldizkarian, urtarileko alean azala.

⁷ Anboto aldizkarian, otsaileko alean 20. orrialdean.

⁸ Aikor aldizkarian, maiatzeko alean 26. orrialdean.

Testuinguru honetan, euskalkien erabilera gizartearen parte izatearen eta kultura-egoera sozialaren adierazgarri da, eta euskararen presentzia areagotzea eta funtzio sozialen barruan sartzea laguntzen du.

3. MARKO TEORIKOA

3.1 Euskalkien historia eta banaketa

Euskarak bere historiaren inguruko hutsuneak dituen arren, hizkuntzaren beraren eboluzioa eta dialektoen bilakaera ondo aztertua izan da urteetan zehar. Arnaut Oihenart izan zen euskalkiak aztertu zituen lehenatarikoa. *Notitia utriusque Vasconiae* liburuan egin zuen 1656. urtean, hain zuzen. Oihenartek egindako euskalkien banaketa gaur egun ezagutzen dugunarekin alderatuta ezberdina da. Oihenartek Akitaniera (Ipar Euskal Herrian), Baskoiera (Nafarroan), Barduliarrena (Gipuzkoa eta Araban) eta Autrigoierna (Bizkaian) euskalkiak bereizi zituen.

Manuel Larramendik bere *Diccionario trilingüe* (1745) hiztegian euskalkien inguruan hitz egin zuen, euskara eta euskalkiak Jainkoak berak sortuak zirela esanez. Hark gipuzkera, lapurtera, nafarrera eta bizkaiera bereizi zituen.

XIX. mendean euskalkien inguruko azterketak egiten jarraitu ziren. Louis Lucien Bonaparte izan zen mende horretan euskalkien inguruko azterketarik sakonena egin zuen euskalaria. Bonapartek euskalkien banaketa egiteko Larramendirena hartu zuen eredutzat, eta bere *Le verbe basque tableaux* liburuan jaso zuen. Zortzi euskalkitan banatu zuen euskara: bizkaiera, gipuzkera, iparraldeko behe nafarrera, hegoaldeko goi nafarrera, mendebaldeko behe nafarrera, ekialdeko behe nafarrera, lapurtera eta zuberera.

Gaur egun gehien erabiltzen dugun sailkapena Koldo Zuazo dialektologoarena da. Zuazok bost euskalkitan banandu zuen gaur egungo euskara: Mendebalekoa, Erdialdekoa, Nafarra, Nafar-lapurtera eta Zuberera.

Lan honetan, lan mota honen mugak kontuan hartuta, hiru euskalkiren eremuan soilik lan egingo dugu: Mendebalekoan, Erdialdekoan eta Nafarreran. Hiru horien barnean azpieuskalkiek elkarren artean bereizten dituzten ezaugarriak dituzte: sartaldea eta sortaldea, Mendebaleko eta Erdialdeko euskalkien kasuan; eta Nafarreraren kasuan, hego sartaldea, sortaldea, erdigunea, sortaldea eta ipar-sartaldea.

Mugakideak diren herrietan, *tarteko hizkera* izenez ezagutzen dugun fenomeno gertatzen da, hau da, bi euskalkiren arteko nahasketa. Adibidez, Mendebaleko eta Erdialdeko euskalkien artean Debabarreneko hiru herri tarteko hizkera bat osatzen dutela dio Koldo Zuazok: "Elgoibarrek, Mendarok eta Mutrikuk. Ez dira garbi-garbi euskalki jakin batekoak hango hizkerak: bi euskalkietako ezaugarriak dituzte herri horietan."

Hizkuntza bati arauak jartzea beharrezkoa da hizkuntza horren normalizaziorako, modernizaziorako eta are gehiago euskal hizkuntzak dauzkan euskalki, azpieuskalki, hizkera, eskualde-hizkera, herri hizkera eta are auzo-hizkeren kopuru altua ikusita. Horregatik, eta nahiz eta lehenago ere (Euskaltzaindiaren sorreran bertan ere, XX. mendearen hasieran) aldaera komun baten bila aritu ziren, 1960ko hamarkadatik aurrera euskara batuaren estandarizazio-prozesua hasi zen, euskarak egoera idatzi formaletarako eta orokorretarako (batez ere hezkuntzarako, komunikabideetarako eta administrazioarako) aldaera komun bat izateko asmoz. Azken finean, euskararen eta euskal hiztunen komunikazioa eta egoera soziolinguistikoa hobetzeko asmoz.

Esan bezala, euskara batuak arauak dauzka, batez ere erabilera idatzirako; neurri batean, euskalkiek ere izan dute beren aldaera literarioa; euskalkia bera era jasoan erabil daiteke eta erabili izan da XIX. mendetik aurrera Hegoaldeko euskalkietan, eta lehenago Iparraldekoetan. Herriko hizkerarekin hori ez da gertatzen. Herriko hizkerak euskal hiztunek egunero egiten duten ahozko euskarari erreferentzia egiten dio. Oro har, idatzaraurik gabeko euskara da hori. Hortaz, aldizkarietan adi egon behar dute herri-hizkera hau egokitasunez erabiltzeko (kontu hori ere bada, nire ustez, herri-hizkera gehiago ez erabiltzeko arrazoietako bat).

1969. urtean idatzizkoetarako euskara batua estandartzat hartu zenetik, badirudi euskalkiek indarra galdu dutela; horrek hedabideetan zuzenki eragina izan zuen. Hezkuntzak ere euskalkien jasotasun horren indargaltzean eragin handia izan du: unibertsitateetan, adibidez, euskara batua da onartzen den erregistro nagusia. Idatzizkoan eta zenbaitetan ahozkoan ere erregistro landua eskatzen zaie ikasleei.

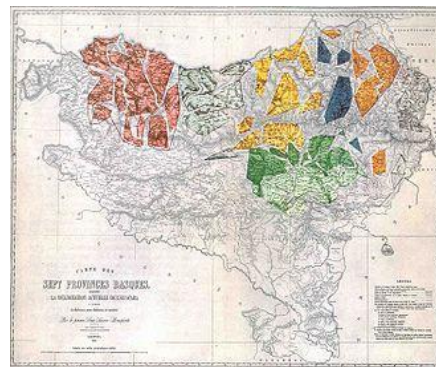
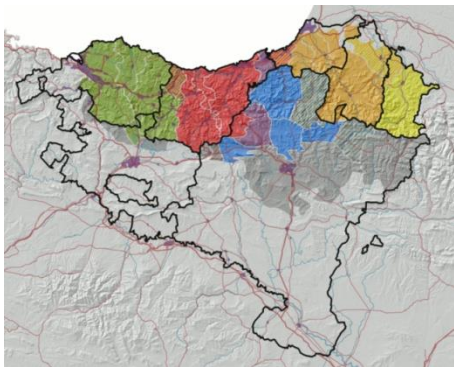
Euskara batua euskal hiztun guztien komunikazioa hobetzeko asmoz sortu zen arren, hizkuntzaren eredu gorenaren papera hartu duela dirudi. Azken finean, tokian tokiko erabilerak bigarren maila batean geratzea ekarri du estandarizazio horrek, eta badirudi euskara batuan ez egiteak komunikazioaren arlo formalean eragozpenak ekar ditzakeela, batez ere Euskal Herri maila orokorrean; esaterako, hedabideen arloan.

Komunikabideetan badira euskalkien edo tokiko hizkeren alde egiten duten hedabideak. 2013an Tokikom elkarteak Eusko Jaurlaritzaren, Bizkaiko Foru Aldundiaren eta Gipuzkoako Foru Aldundiaren babesarekin *Euskal Hedabideen Etxea tokiko hizkeren ikuspegitik* lana egin zuten. Lan haren helburua da hedabideek euskal hiztun komunitatearekin duten egitekoa erantzukizunez betetzen duten edo ez egiaztatzea. Lan horretan ondorioztatu zuten toki-komunikabideen ahuleziak erosotasuna, iraganarekiko atxikimendua eta autofinantziazio murrizta direla.

Euskalkiak Euskal Herriko hizkera desberdinak dira, eta euskara batuarekin batera erabiltzen dira. Historikoki, euskalkiak eskualde desberdinetan errotuta egon dira eta hiztunen artean identitate-elementu garrantzitsuak dira. Euskalkiak hizkuntzaren aberastasunaren adierazle dira, eta hiztunek maiz erabiltzen dituzte eguneroko komunikazioan, bakoitza bere erregistroan, bere erabilera-esparruan.

Euskalkien banaketa historikoa aztertzean, Bonapartek 1863an egin zuen euskalkien lehen mapa ospetsua kontuan hartu behar da. Mapak euskararen hizkuntza-aldaketa eta banaketa geografikoa erakusten ditu. Koldo Zuazok 2008an egindako mapak ere euskalkien banaketari buruzko informazio eguneratua eskaintzen du. Bi mapek (ezkerreko aldean Zuazorena eta eskuineko aldean Bonaparterena) erakusten dute euskalkien aniztasuna.

Euskalkien banaketa historikoa aztertzean, Bonapartek 1863an egin zuen euskalkien lehen mapa ospetsua kontuan hartu behar da. Mapak euskararen hizkuntza-aldaketa eta banaketa geografikoa erakusten ditu. Koldo Zuazok 2008an egindako mapak ere euskalkien banaketari buruzko informazio eguneratua eskaintzen du. Bi mapek (ezkerreko aldean Zuazorena eta eskuineko aldean Bonaparterena) erakusten dute euskalkien aniztasuna.

3.2 Euskalkien ezaugarriak

Atal honetan, euskalkien ezaugarri nagusiak laburbiltzen dira, bai fonologikoak bai morfologikoak, bai eta lexikoan dituzten berezitasunak ere.

Bizkaiera (Mendebalekoa): Bizkaiera Euskal Herriko mendebaldeko euskalkia da. Ezaugarri fonologiko nagusien artean, *-a* + *-a* artikulua *-ea* edo *-ia* bihurtzea nabarmentzen da: adibidez, "gauzea", "gauzia" bihurtzen da, eta "alabea", "alabia" bihurtzen da. Beste euskalkietan *-e* amaiera duten hitzek *-a* amaierarekin ematen dira Bizkaieran: adibidez, "andre" "andra" bihurtzen da eta "labe" "laba". Z eta TS-ren galera ere ezaugarri bereizgarri bat da, s eta tz baino ez direlako ahoskatzen.

Bizkaierak ezaugarri morfologiko bereizgarriak ditu: artikulua hurbila erabiltzen da (*danok*, *berton*), sozietibo singularraren atzizkia *-gaz* da (*amagaz berba egin dot*), eta aditz forma bereziak erabiltzen dira (*ikasTEN joan da*, *ogia erosTEN joan naz*). Halaber, singular eta plural bereizketak egiten dira azentuaren bidez (*honek*, *horrek*, *harek* vs. *hónek*, *hórrek*, *hárek*), eta aditz forma bereziak erabiltzen dira (*egin dot*, *egin dogu*, *esan dau* vs. **det*, **dut*, **du*; *esan deusat*, *deutsa* vs. *esan diot*, *dio*).

Bizkaierako hiztegian, hona izen bereizgarri batzuk: "andra" andrazko, "azoka", "berba", "berbeta", eta "enparau". Mendebaldean gordetako hitz bereziak ere baditu, hala nola "argal", "bekoki", "bider", "eroan", "geriza/keriza", "gerizpe/kerizpean", "ha", "hura", "higuin", eta "nazka". Bizkaieran erabilitako hitz batzuk gehiago: "martitzen", "eguzten", "eguen", "bari(a)ku", "zapatu", eta "domeka".

Gipuzkera (Erdialdekoa): Gipuzkera Euskal Herriko erdialdeko euskalkia da. Ezaugarri fonologiko nagusien artean, <j>ren [x] ahoskera nabarmentzen da, adibidez, "jai", "jan", eta "janari". Gipuzkerak ere hainbat ezaugarri morfologiko ditu, hala nola "daiket" (dezaket), "botaiozu" (bota iezaiozu), eta "kendu deiola" (diezaiola).

Gipuzkeraren hiztegi bereziko hitz batzuk ekarri ditut hona: "aitona", "aurren", "babarrun", "bailara", "behatz", "beta", "bukatu", "eseri", "eskumuinak", "esnatu" eta "faborez". Urolaldean, mendebalekoaren eragina nabaria da, adibidez, "adur", "aitita", "amama", "ganora", "izeko", eta "labain".

Nafarrera: Nafarrera Euskal Herriko euskalki nafarra da. Ezaugarri nagusien artean, sinkopa edo bokal atonoen galera nabarmentzen da, adibidez, "kárri" (ekarri) eta "txokóltia" (txokolatea). Nafarrera ezaugarri fonologiko eta morfologiko bereizgarriekin osatuta dago, eta hiztegi berezia du.

Nafar hiztegian, eremu osoan erabiltzen diren hitz gutxi daude, hala nola, "atzendu" (ahaztu), "barride" (auzune), "beratz" (bigun), "estrabila" (ukuilu), "ostots/ortots" (trumoi), eta "sor" (gor). Eremu txikiagoetan erabiltzen diren hitzak ere baditu, hala nola, "hagitz" (oso) eta "txoil" (oso).

Nafar-lapurtarra: Nafar-lapurtarra Lapurdin, Nafarroa Beherean, Nafarroako Luzaide ibarrean eta Zuberoako ipar-mendebaleko zenbait herritan hitz egiten den euskalkia da. Ezaugarri nagusien artean, hitz-hasieran x- ahoskera nabarmentzen da: adibidez, "ximino" (tximino), "xingarra" (urdaiazpikoa) eta "xirula" (txirula). Beste ezaugarri fonologiko bat -ño atzizki txikigarria erabiltzea da: adibidez, "haurño" (haurtxo), "poxiño" (apurtxo), eta "baño" (bakarra). Erdaratik hartutako hitz zaharretan -aia amaiera izaten da: adibidez, "bisaia" (aurpegia), "lengoaia" (hizkuntza), eta "kuraia" (kemenia).

Zuberera: Zuberoan hitz egiten den euskalkia da. Ezaugarri fonologiko nagusien artean, /ü/ fonema nabarmentzen da, adibidez, "ühüñ" (ohoin), "hün" (on), eta "nüiz" (noiz). Beste ezaugarri fonologiko bat au > ai bilakabidea da: adibidez, "gaiza" (gauza) eta "gai" (gau). Zubererak azentu oso markatua du, eta normalean azkenaurreneko silaban markatzen da: adibidez, "bezaláko" (bezalako).

Zubererak ezaugarri morfologiko bereizgarriak ditu, hala nola, -RA/-RAT atzizkiak izen berezientzat eta -ALA/-ALAT izen arruntentzat erabiltzea: adibidez, "Altzükürat" (Altzürükü) eta "herrialat" (herrira). Bestalde, eta bazterreko euskalkia izanik, hiztegi berezi bat ere badu: besteak beste, "agitü" (gertatu), "borthü" (portu), "ekhi" (eguzki), "elki" (irten), eta "manex" (kanpotar).

3.3 Euskaltzaindiaren adierazpenak

Euskaltzaindiak euskara batuaren eta euskalkien erabileraren inguruan adierazpen bat eman zuen 2004an, eta bere 137. arauan plazaratu: *Euskalkien erabileraz Irakaskuntzan, Komunikabideetan eta Administrazioan* izenekoa.

Euskara batua eta euskalkien esparru eta joko-arauak: Euskaltzaindiak proposatzen du euskaraz mintzo diren hiztunen egoera desberdinei begirunea izatea, hiztunen artean bereizkeriarik ez egitea euren jatorrizko hizkuntzaren edo euskalkien ondorioz. Euskara batua eta euskalkiak elkarren osagarri izan behar dute, eta bi errealitate hauek bizirik mantentzea beharrezkoa da.

Komunikabideetan euskara batua eta euskalkiak: Komunikabideetan, hedadura orokorreko komunikabideek euskara batua erabiliko dute, eta eskualde edo herri mailako komunikabideek euskara batua eta euskalkiak erabil ditzakete, baina biak ez dira elkarrekin nahasi behar, baizik atal desberdinetan erabili behar dira. Euskalkiak erabiliz jarduten duten kazetariak gaitasun nahikoa izan behar dute euskalkiaren duintasuna bermatzeko.

3.3.1 Euskara batua eta euskalkien esparru eta joko-arauak

Adierazpen horren xede nagusia euskara batua eta euskalkiak erabiltzeko esparru eta joko-arau zehatzak ezartzea edo berriz ezartzea da. Helburua da euskaldun guztiok eroso eta modu eraginkorrean aritzea egunerokoan euskara erabiltzen dugunean. Horretarako, oinarritzko lau abiapuntu proposatzen dira:

1. **Begirunea izatea:** euskaraz mintzo diren hiztunen egoera desberdinei begirunea zor zaie, hiztun horiek euskalkiak nahiz euskara batua erabili. Hortaz, ez da hiztunen artean bereizkeriarik egin behar euren jatorrizko hizkuntza, euskalkia edo zuzenean euskara batua ikasi izanaren ondorioz.
2. **Elkarren osagarri izatea:** euskara batuko eta euskalkietako adierazpideek, idatzizkoek nahiz hitzezkoek, elkarren aberasgarri izan behar dute. Euskalkietako formek berezko bidea izan behar dute euskara batuko formatara heltzeko, eta bi errealitate hauek —euskara batua eta euskalkiak— bizirik mantentzea beharrezkoa da.
3. **Forma egokiak erabiltzea:** euskalkia erabiltzean, egoera eta eremua kontuan hartuta aukeratu behar dira formarik egokienak. Eremu zabalerako, euskara batutik hurbil dauden formak erabili behar dira, eta eremu mugatuagoetan, bertako formak erabiltzea ere egokia izan daiteke.
4. **Arauak eta gomendioak betetzea:** euskalkien erabilerari buruzko Euskaltzaindiaren arauak eta gomendioak bete beharrekoak dira.

3.3.2 Komunikabideetan euskara batua eta euskalkiak

Komunikabideen eremuan, Euskaltzaindiak bi komunikabide mota nagusi bereizten ditu: orokorrak eta eskualde edo herri-mailakoak. Komunikabide bakoitzak bere jardun-esparru bereziak ditu, eta hizkuntza-erabilera horren arabera doitzen da:

1. **Hedadura orokorreko komunikabideek** euskara batua erabiliko dute, herritar guztiengana iristeko.
2. **Eskualde edo herri mailako komunikabideek** euskara batua eta euskalkia erabil ditzakete, baina biak ez dira elkarrekin nahasi behar, baizik atalez atal bereiziz erabili behar dira. Hedabidearen eta hedaduraren arabera erabakiko dute kazetariak zein ataletan, non eta noiz erabili euskara batua eta zeinetan euskalkia.
3. **Euskalkia erabiliz jardutea:** euskalkia erabiliko duten kazetariak gaitasun nahikoa behar dute euskalkiaren duintasuna bermatzeko, bai ahoskoa bai idatzizkoa. Bereiziki, Euskaltzaindiak gaitzetsi egiten dituela ahoskoan eta lagunarteko hizketan ohikoak diren laburtzapenak eta tokian tokiko fonetismo bereziak.
4. **Hizkuntza-erregistroa hautatzea:** kazetariak erabaki behar dute zein ataletan, non eta noiz erabili euskara landua (batua nahiz euskalkia) eta zeinetan, non eta noiz lagunartekoa.

Euskara batu erlaxatua eta herri-hizkera edo euskalkiak erabiltzeko askatasuna ere aipatzen du. Komunikabideetan euskalkien eta euskara batuaren arteko oreka bilatzea da helburua, hiztunek komunikazioa erraztu eta hurbiltasuna senti dezaten. Bestalde, bere 87. arauan (Euskaltzaindia, 1998) euskararen ahoskera zainduari buruzko jarraibideak arautzen ditu, non ahosko erabilera formala arautzen duen.

3.4 Euskal identitatea, hizkuntza eta komunikabideak

Euskal identitatearen eta euskararen arteko harreman estua kulturaren eta identitatearen eraikuntzaren oinarria da. Euskaltzaindiak (2004) euskararen eta euskalkien erabilera normalizatzeko arauak ezarri zituen, hizkuntzaren normalizazioaren eta erabileraren sustapenerako bideak ireki zituen. Hala ere, Aiestaran Etxabe eta Elordui Urkizak (2024) azpimarratzen dute sare sozialetan hizkuntzen erabilera aldakorra eta dinamikoa dela, gazteek testuinguru informaletan

eta egunerokotasunean beren identitatea adierazteko modu berritzaileak sortuz. Sare sozialek euskal hizkuntzaren erabilera ez ezik, identitatearen adierazpidea ere bihurtzen dituzte, hizkuntzaren erabilera berritzaileak identitatearen adierazpen gisa ezarriz eta gazteen egunerokotasunaren parte bihurtuz (Aiestaran Etxabe & Elordui Urkiza, 2024).

Horrela, sare sozialek euskal identitatearen adierazpena eta garapena sustatzen dute, eta komunikabideetan eta sareetan euskararen erabilera etengabe berritzen da. Euskara batuak eta euskal hizkuntza tradizionalak tokiko identitatea sustatzen jarraitzen dute, eta sare sozialak ezinbesteko gune bihurtu dira identitate eta kultura horien adierazpenetan. Gazteek sare sozialen bidez erabiltzen dituzten hizkuntza-eta kultura-praktikek euskal identitatea etengabe berritzen eta negoziatzen laguntzen dute.

Gainera, haien artikuluak ("Challenges of Language Policy in Youth Media: Minority media and language policymakers converging in goals", in Brown, 2023) ikuspegi garrantzitsua eskaintzen du gazteen komunikabideetan hizkuntza-politikaren erronken inguruan. Artikulu horrek adierazten duenez, gutxiengoaren hizkuntzetan argitaratzen duten gazteen hedabideek eta hizkuntza-politikariek helburu komunak lortu nahi dituzte, baina aldi berean erronka handiak dituzte gazteek gero eta gehiago erabiltzen dituzten sare sozialekin eta multimedia edukiekin bat egiteko. Horrela, gazteek identitatea adierazteko baliabide berriak bilatzen dituzten bitartean, hizkuntza-politikak eta hedabideek beharrezkoa dute eguneratzea eta euskararen erabilera sustatzea testuinguru digital eta globalizatu batean. Politikek, beraz, hizkuntza-aniztasuna sustatu behar dute, hedabideek beren autonomia mantentzen dutelarik eta euskal identitatea zabaltzen eta sendotzen laguntzen duten bitartean.

Horretaz gain, Deogracias Horrilloren (2015) ikerketak azaldu duenez, idatzizko komunikabideak, hala nola *Wall Street Journal*, *New York Times* eta *Berria*, ikus-entzunezko edukien erabileran murgilduta daude. Artikuluak aztertzen du nola idatzizko hedabideek bideoak integratzen dituzten euren edizio digitaletan, informazioa bikoiztu beharrean, autonomo bihurtuz. Horrela, egunkariek ez dituzte bakarrik bideoak testuen osagarri gisa erabiltzen, baizik eta formatu berri batzuetan, hala nola erreportajeetan eta testigantzetan, bideoak euren eduki informatiboan integratuz (Deogracias, 2015). Horrek, zalantzarik gabe, euskal identitatearen eta euskararen erabileraren indartzea ahalbidetzen du, komunikabideek euren digitalizazioan gero eta gehiago erabiltzen dituzten ikus-entzunezko edukiak ahalik eta era hurbilenean eskaintzen dituztelako.

Sare sozialek euskal identitatearen adierazpena eta garapena sustatzen dute, eta komunikabideetan eta sareetan euskararen erabilera etengabe berritzen da. Euskara batuak eta euskal hizkuntza tradizionalak tokiko identitatea sustatzen jarraitzen dute, eta sare sozialak ezinbesteko gune bihurtu dira identitate eta kultura horien adierazpenetan. Gazteek sare sozialen bidez erabiltzen dituzten hizkuntza-eta kultura-praktikek euskal identitatea etengabe berritzen eta negoziatzen laguntzen dute. Horregatik, sare sozialek eta komunikabideek gazteengan duten eragin handia ezinbestekoa da euskal identitatearen adierazpenaren eta garapenaren ikuspegitik.

3.5 Sare sozialen eragina euskal identitatean eta tokiko medioetan

Euskal identitatea fenomeno dinamikotzat ulertzen da, gizartearen eta kulturaren testuinguruetan etengabe garatzen eta negoziatzen dena. Hall (2003) eta Butler (2004) autoreek identitatea ez dute egitura finkotzat ulertzen, baizik eta jarduera eta praktika sozial eta diskurtsiboen bidez eraikitzen den fenomeno gisa deskribatzen dute. Euskara, kulturaren parte garrantzitsua izanik, euskal identitatearen ardatz nagusietako bat da, baina identitate hori malgua da eta etengabe berridazten den fenomeno bat. Horrela, euskal identitatea ez da finkoa, baizik eta etengabe berridazten eta negoziatzen den fenomeno.

Identitatearen eta kulturaren eraikuntza sakonki lotuta daude. Hori dela eta, euskal identitatearen eguneroko adierazpena ezin da bakarrik hizkuntzaren edo lurraldearen bidez definitu, baizik eta gizartearen praktika eta diskurtsoan sakontzea eskatzen du. Halaber, digitalizazioaren garai honetan, sare sozialek eta tokiko komunikabideek identitatearen eraikuntzan duten garrantzia ezinbestekoa da. Aiestaran Etxabe eta Elordui Urkiza (2024) ikerketak euskal identitatearen garapena sare sozialetan aztertzen du, eta adierazten du online espazioek, bereziki Instagramen eta tokiko hedabideetan euskaraz plazaratutako edukiek, euskal identitatearen adierazpenak bultzatzen dituztela. Sare sozialek eta komunikabideek euskal identitatearen eraikuntza eta negoziatzeko espazio garrantzitsu bihurtu dira, non gazteek beren identitatea eta kultura adierazten dituzten.

Sare sozialek eta tokiko komunikabideek euskal identitatearen adierazpena eta negoziazioa aztertzen dute, bereziki Instagramen eta tokiko hedabideetan. Artikuluaren arabera, sare sozialek eta komunikabideek garrantzi handia dute euskal gazteen identitatea adierazteko eta negoziatzeko, non gazteek euskara, irudiak eta taldeak erabiltzen dituzten beren euskal identitatea sortzeko eta partekatzeko. Sare sozialen eta tokiko medioen bidez, gazteek identitate kolektiboa adierazten dute, sareko praktika eta interakzioen bidez. Facebook eta Instagram bezalako sare sozialak, eta tokiko hedabideek euskal identitatea adierazteko espazio fisikoetatik haratago, online eremuetan ere identitate kolektibo eta kulturala eraikitzeke gune bihurtu dira (Díaz Bizkarguiena, 2011). Sare sozialek eta tokiko hedabideek, horrela, euskal gazteek identitate sozial eta kultural bat eraikitzeke eta adierazteke aukera ematen dute, eta gune fisiko tradizioetatik haratago, sarean partekatutako irudiak, testuak eta mezuak erabiltzen dituzte identitatea transmititzeko; "Multimedia komunikazioa: gaur egungo erronkak eta estrategia berriak" (2024) artikuluak nabarmentzen duenez, sare sozialek eta komunikabideek euskal gazteen identitatea sustatzen duten espazio garrantzitsuak bihurtu dira (Aiestaran Etxabe & Elordui Urkiza, 2024; Multimedia Komunikazioa, 2024).

3.5.1 Euskara eta Euskal Identitatea: Performatibitatea Sare Sozialetan eta Tokiko Komunikabideetan

Euskal identitatearen azterketa sare sozialen eta tokiko komunikabideen bidez performatibitatearen kontzeptuarekin lotu daiteke. Judith Butler-en (2004) arabera, identitatea ez da esentzia bat, baizik eta ekintza eta keinuetan "egiten" den zerbait, eta identitatea etengabe berridazten eta negoziatzen den fenomeno bat da. Horrela, euskal identitatea sare sozialetan eta tokiko hedabideetan, gazteek beren burua euskal kulturaren eta hizkuntzaren parte gisa erakusten duten ekintzen bidez egiten da. Aiestaran Etxabe eta Elordui Urkizak (2024) sare sozialetan euskal identitatea adierazteko modu horren ikerketa zabaltzen dute, eta gazteek identitatea postetan,

irudiak partekatuz, taldeetan parte hartuz eta tokiko komunikabideetan euskaraz idatzitako edukiak zabaltzearen bidez eraikitzen dutela azpimarratzen dute. Horrela, euskal identitatea sare sozialen eta tokiko medioen bidez eraikitzen eta negoziatzen da, gazteek beren burua euskal hizkuntzaren eta kulturaren parte gisa definituz (Aiestaran Etxabe & Elordui Urkiza, 2024).

Performatibitatearen kontzeptuak euskal identitatea nola birdefinitzen eta eraikitzen den erakusten du, eta sare sozialek eta tokiko komunikabideek prozesu horretan funtsezko rola betetzen dute. Gazteek sare sozialetan euskara eta euskal kulturaren elementuak erabiltzen dituzte, eta horrela, identitateak etengabe moldatzen dira, gazteek beren burua euskal komunitatearen parte gisa aurkezten dutelarik. Tokiko hedabideek ere euskararen erabilera sustatzen dute, eta horrela, euskal identitatea sare sozialetan eta komunikabideetan bizirik mantentzen da eta etengabe berridazten da.

4. ONDORIOAK

Ikerketa honetan, Tokikom plataformako hedabideetan euskalkien eta euskara batuaren arteko harremana sakon aztertu da, eta argi geratu da bi erregistro horiek elkar osatzen dutela, baina baita tentsio bat ere existitzen dela erredakzio-arauen, irakurleen itzaropenen eta hizkuntza-identitatearen artean. Emaizte hipotesietan planteatutako ideiak berresten dituzte, eta euskararen biziraupenerako eta garapenerako ondorio sakonagoak planteatzeko aukera ematen dute. Aldi berean, Jon Sarasuaren pentsamoldeak adierazten duen bezala, euskal hedabideek beren matrizea egokitu behar dute, hizkuntza-aniztasuna, komunitatearekiko lotura eta etorkizuneko lidergo estrategikoa barne hartuz.

1. Euskalkien funtzio soziala eta komunikazio-balioa hedabideetan

Hipotesietan adierazi bezala, euskalkien erabilerak irakurleekin lotura afektibo eta identitarioa sortzen du. Ikerketak erakutsi du hedabideek euskalkiak erabiltzen dituztela irakurleen hizkuntza-errealitatea islatzeko eta komunitatearekiko gertutasuna indartzeko. Hala ere, fenomeno honek ikuspegi bikoitza du:

- Alde batetik, irakurleek hedabideetan euren eguneroko hizkuntza-erabilera islatzeko ikustea estimatzen dute, eta euskalkiak baliabide sendoa dira horretarako.
- Bestetik, hedabide askok euskara batuaren aldeko hautua egiten dute estandarizazioa eta ulermen unibertsala bermatzeko.

Jon Sarasuaren pentsamoldearen arabera, euskarazko hedabideak aldaketa sakon batean murgilduta daude. Digitalizazioak komunikazio-ohiturak aldatu ditu, eta horrek euskalkien eta euskara batuaren arteko uztarketa estrategikoagoa bilatzeko beharra sortzen du. Ez da nahikoa hizkuntzaren erabilera mantentzea; tokiko eta eskualdeko hedabideek lidergoa hartu behar dute hizkuntza normalizatzeko prozesuan.

2. Testu moten arabera gertatzen den hizkuntza-aukera estrategikoa

Bigarren hipotesiaren ildotik, emaitzek baieztatzen dute hedabideek testu motaren arabera hizkuntza-estrategia ezberdinak erabiltzen dituztela. Hori nabarmen ikusi da elkarrizketetan eta iritzi-artikulu informaletan, non euskalkien erabilera zabalagoa den. Hau bi arrazoiengatik gertatzen da:

- **Egokitzapen soziolinguistikoa:** Elkarrizketetan pertsonaiaren hizkera erreproduzitzea egiantzekotasuna emateko estrategia gisa erabiltzen da. Kazetariak horren kontzientzia dute eta irakurleek ere autentikotasuna estimatzen dute.
- **Identitatearen adierazpena:** Herri-hizkerak eta euskalkiak oroimen kolektiboaren parte dira, eta herritarren sentimenduei heltzeko erabiltzen dira, batik bat eskela, zorion-agur eta komunitatearen parte diren testuetan.

Jon Sarasuak adierazten duen bezala, euskal hedabideek ezin dute matrize zaharrean jarraitu, non komunikazio-estrategiak ikus-entzunezko eta testu tradizionaletan oinarritzen ziren. Horrek esan nahi du testu-moten arabera hizkuntza-aukera estrategikoagoa egin behar dela, batez ere digitalizazioak irekitzen dituen bide berrietan.

3. Euskalkien eta euskara batuaren arteko harreman sinbolikoa

Hipotesietan planteatu bezala, euskalkiak ez dira soilik komunikaziorako tresna, baizik eta balio sinbolikoa duten elementuak ere badira. Hedabideek euskalkiak erabiltzen dituztenean, komunitatearen kultura, historia eta identitatea mantentzeko modu bat ari dira eraikitzen. Aldizkarien izenburuetan gertatzen den moduan (*Barren, Kalaputxia, Guaixe, Eta Kitto!*), euskalkien erabilerak irudi eta emozio jakin batzuk transmititzen ditu, irakurleen hurbiltasuna eta konfiantza sendotuz.

Jon Sarasuaren ikuspegitik, euskalkien erabileraren sinbolismoa ez da soilik identitate-kontu bat, baizik eta komunikazio-estrategia berri baten parte izan behar du. Tokiko hedabideek euskararen lidergoa hartu behar dute, eta horretarako, ezinbestekoa da hizkuntza erabilera dinamiko eta erakargarri bat proposatzea, ikus-entzunezko formatu berriak barne hartuz.

4. Hizkuntza-politiken eta erredakzio-arauen erronkak

Ikerketan agerian geratu da erredakzio-arauak ez direla erabat koherenteak euskalkien erabilerari dagokionez. Nahiz eta euskara batua arau gisa ezarrita egon, praktikan kazetariak maiz erabiltzen dituzte euskalkiak hurbiltasuna lortzeko. Arazo nagusia da hedabide gehienek ez dituztela araututa euskalkien erabilera-baldintzak, eta hori aldakortasuna eta inkontzistentzia sortzen ari da.

Jon Sarasuaren arabera, euskal hedabideek planteamendu berri bat behar dute, tokiko komunikazioaren lidergoa hartzeko. Horretarako, ezinbestekoa da erredakzio-arau malguagoak ezartzea, baina, aldi berean, hizkuntza-politika argi bat izatea.

5. Ahozko eta idatzizko medioen arteko desberdintasunak eta horrek dakartzan murrizketak

Azken hipotesiak planteatzen zuen ahozko komunikabideetan euskalkien erabilera idatzizkoetan baino nabarmen handiagoa dela. Hori ezin izan da guztiz frogatu hedabide askok irratsaio eta telebista-programetarako sarbide mugatua dutelako. Hala ere, inkesten arabera, ahozko komunikazioan euskalkiak gehiago erabiltzen dira, eta hedabideek idatzizko testuetan euskara batuaren alde egiten dute gehienbat.

Jon Sarasuak adierazten duen bezala, komunikazio-esparru zabalean, euskarak beti izango du posizio minoritario bat, baina tokiko eta eskualdeko hedabideetan hizkuntza lidergoa har dezake. Horrek esan nahi du idatzizko eta ahozko medioek estrategia osagarriak garatu behar dituztela, euskararen etorkizuna bermatzeko.

6. Euskalkien etorkizuna eta euskararen biziraupena hedabideetan

Ikerketak erakutsi du tokiko hedabideek zeregin esanguratsua dutela euskararen biziraupenean eta garapenean. Tokiko hizkeren erabilera indartzeak eta euskara batuarekin uztartzeak hizkuntza-normalizazioan pauso esanguratsuak ematea ahalbidetzen du. Hori dela eta, etorkizunerako proposamenak hauek dira:

- **Euskalkien erabilera egonkortzea** testu informaletan eta kazetaritzako genero jakin batzuetan.
- **Erredakzio-arau malguak ezartzea**, baina koherentzia bermatuz.
- **Kazetarien formakuntza areagotzea** euskalkien eta euskara batuaren arteko uztarketa egokian.
- **Tokiko komunikabideek euskararen lidergoa hartzea**, hizkuntza normalizatzeko eta aniztasun dialektala errespetatzeko.

Jon Sarasuak dioten bezala, euskal hedabideek matrize zaharra berritu behar dute, digitalizazioaren eta komunikazio-paradigma berrien erritmoari egokitzeko. Horrek euskalkien eta euskara batuaren arteko harreman berrasmatzea eskatzen du, hedabideek tokiko lidergoa hartu eta euskararen etorkizuna indartu dezaten.

5. BIBLIOGRAFIA

Aldizkariak

- Alea.** (2023, apirila 21). Zenbakia 365.
- Alea.** (2023, maiatza 5). Zenbakia 367.
- Alea.** (2023, martxoa 10). Zenbakia 360.
- Alea.** (2023, otsaila 3). Zenbakia 355.
- Alea.** (2023, urtarrila 27). Zenbakia 354.
- Aikor.** (2023, apirila). Zenbakia 235.
- Aikor.** (2023, maiatza). Zenbakia 236.
- Aikor.** (2023, martxoa). Zenbakia 234.
- Aikor.** (2023, otsaila). Zenbakia 233.
- Aikor.** (2023, urtarrila). Zenbakia 232.
- Amezti - Polunpe.** (2023, apirila). Zenbakia 228.
- Amezti - Polunpe.** (2023, maiatza). Zenbakia 229.
- Amezti - Polunpe.** (2023, martxoa). Zenbakia 227.
- Amezti - Polunpe.** (2023, otsaila). Zenbakia 226.
- Amezti - Polunpe.** (2023, urtarrila). Zenbakia 225.
- Anboto.** (2023, apirila 21). Zenbakia 932.
- Anboto.** (2023, maiatza 5). Zenbakia 934.
- Anboto.** (2023, martxoa 3). Zenbakia 927.
- Anboto.** (2023, otsaila 3). Zenbakia 923.
- Anboto.** (2023, urtarrila 13). Zenbakia 920.
- Ataria.** (2023, apirila 2). Zenbakia 1.778.
- Ataria.** (2023, maiatza 4). Zenbakia 1.765.
- Ataria.** (2023, martxoa 1). Zenbakia 1.746.
- Ataria.** (2023, otsaila 1). Zenbakia 1.728.
- Ataria.** (2023, urtarrila 10). Zenbakia 1.715.

Barren. (2023, apirila 21). Zenbakia 1.282.

Barren. (2023, maiatza 5). Zenbakia 1.284.

Barren. (2023, martxoa 3). Zenbakia 1.277.

Barren. (2023, otsaila 3). Zenbakia 1.273.

Barren. (2023, urtarrila 5). Zenbakia 1.269.

Geuria. (2023, apirila 30). Zenbakia 95.

Geuria. (2023, maiatza 12). Zenbakia 96.

Geuria. (2023, martxoa 30). Zenbakia 95.

Geuria. (2023, otsaila 2). Zenbakia 93.

Geuria. (2023, urtarrila 12). Zenbakia 92.

Goinea. (2023, apirila 5). Zenbakia 988.

Goinea. (2023, maiatza 5). Zenbakia 991.

Goinea. (2023, martxoa 3). Zenbakia 983.

Goinea. (2023, otsaila 3). Zenbakia 979.

Goinea. (2023, urtarrila 5). Zenbakia 975.

Mailope. (2023, apirila). Zenbakia 312.

Mailope. (2023, maiatza). Zenbakia 313.

Mailope. (2023, martxoa). Zenbakia 311.

Mailope. (2023, otsaila). Zenbakia 310.

Mailope. (2023, urtarrila). Zenbakia 309.

Guaixe. (2023, apirila 5). Zenbakia 860.

Guaixe. (2023, maiatza 5). Zenbakia 866.

Guaixe. (2023, martxoa 3). Zenbakia 852.

Guaixe. (2023, otsaila 3). Zenbakia 848.

Guaixe. (2023, urtarrila 9). Zenbakia 842.

Bestelako erreferentziak

TOKIKOM - Zero kilometroko komunikabideak. Retrieved January 20, 2025, from https://tokikom.eus/?lang=es_es

Aiestaran Etxabe, J., & Elordui Urkiza, A. (n.d.). "Bernakulizazioa eta normatibitate berriak: 'euskara onena' sare sozialen testuinguru multieskalarrean". *Gizarte eta Komunikazio Zientzien Fakultatea, Euskal Herriko Unibertsitatea (UPV/EHU)*, 26.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.8052134>

Barredo Ibáñez, D., Rodrigues da Cunha, M., & Hidalgo Toledo, J. (n.d.). "Comunicación digital, redes sociales y procesos en línea: estudios en una perspectiva comparada entre América Latina y la península ibérica", in *Publication Cover Journal of Iberian and Latin American Research*, 26, 275-283. <https://doi.org/10.1080/13260219.2020.1934260>

Berasategi, N., Goirigolzarri, J., Manterola, I., Salces, G., & Landabidea, X. "Euskararen hiztun eta erabiltzaile berriak: normalizaziorako gakoak", in *BAT Soziolinguistika Aldizkaria*, 96(3) (2015, 10 15)., 139-175.
<https://bat.soziolinguistika.eus/produktua/euskararen-hiztun-eta-erabiltzaile-berriak-normalizaziorako-gakoak/>

Bonaparte, L.-L. (2016). *Le Verbe Basque En Tableaux, Accompagné de Notes Grammaticales, Selon Les Huit Dialectes*. Hachette Livre - BNF.

Deogracias Horrillo, M. (2015, 04 20). "Idatzizko albisteen ikus-entzunezkotzea Wall Street Journal, New York Times, El Pais, Ara, El Correo, Berria, Argia eta Goiena aztergai", in *UZTARO* 95, 73-96 73 Bilbo, 2015eko urria-abendua
https://addi.ehu.es/bitstream/handle/10810/19885/Uztaro95_73_98_Komunikazioa.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Díaz Bizkarguenaga, K. (n.d.). "Euskal identitatearen garapena online sare sozialen bidez: gazteen praktika sozialak Facebooken", in *GOGOIA*, 11 (1): 61-85, 2011.
<https://ojs.ehu.eus/index.php/Gogoa/article/view/6652/6088>

Elordui, A. (2016). "Hizkuntza-politikaren erronkak gazteen komunikabideetan: hizkuntza-politiken eta medio-politiken helburuak harmonizatzen", in *ZER*, 21(40), 161-176. 10.1387/zer.15513

Elordui, A. (2018, 09). "Vernacularisation of media: Stylistic change in Basque youth media", in *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 5(21), 553-566. 10.1515/multi-2017-0051

Elordui, A., Ramirez de la Piscina, T., & Arana, E. (2013). *Multimedia komunikazioa: gaur egungo erronkak eta estrategia berriak*.
<https://ikasmaterialak.ehu.eus/komunikazio-zientziak/multimedia-komunikazioa> UPV/EHUko ikasmateriala.

Elordui Urkiza, A. (2016). "Elebakartasunetik heteroglosiara: Gaztea Irratia, bernakulizazioa gazte-komunikabideen diseinu sozioestilistikoan", in *Uztaro*, 3(97), 31–52. <https://doi.org/10.26876/uztaro.97.2016.3>

Elordui Urkiza, A., Aiestaran Etxabe, J., & Mimenza, L. (2022). In B. Muguruza Aseginolaza & I. Epelde Zendoia (Eds.), *Gazte eleaniztunak: mintzalari eta mintzagai* (p. 29). Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea.

Etxeberria Balerdi, F. (2003, 03 24). "40 años de educación bilingüe en el país del euskara", in *Revista de Educación*, (334), 281-313.

Etxepare Euskal Institutua. (n.d.). "¿Qué es el euskera?". Etxepare Euskal Institutua. Retrieved January 20, 2025, from <https://www.etxepare.eus/es/que-es-el-euskera>

Euskalkiak. (n.d.). *Euskalkien ezaugarriak*. www.euskalkiak.eus webgunea. <http://euskalkiak.eus/ezaugarriak.php>

Euskaltzaindia. (2019). "Euskaltzaindiaren adierazpenak euskararen sustatzea. 1976-2019". Euskaltzaindia. https://www.euskaltzaindia.eus/dok/iker_jagon_tegiak/82554.pdf

Euskaltzaindia. (2021). *Euskararen gramatika*. https://www.euskaltzaindia.eus/dok/iker_jagon_tegiak/83272-2.pdf#page=1

Euskaltzaindia & Sarasua, J. (2022, 11). *Etorkizun-ikuspegia: Aurkezpena osorik*. Youtube. Retrieved 01 20, 2025, from https://www.youtube.com/watch?feature=shared&embeds_referring_euri=http%3A%2F%2Fmail.google.com%2F&embeds_referring_origin=https%3A%2F%2Fmail.google.com&source_ve_path=Mjg2NjQsMTY0NTA2&v=PrBnj0ShxTQ

Euskaltzaindia. *Euskaltzaindiaren hiztegia: Adierak eta adibideak*. (2012)..

Hermosilla, D., Arrospide, J. J., & Azurmendi, M.-J. (2010). "Hizkuntza kudeaketa enpresetan globalizazio aroan: lau enpresetan dinamikak, ikuspegiak eta posizio berriak", in *BAT Soziolinguistika aldizkaria*, 2(75), 165-182. <https://soziolinguistika.eus/files/GUREAN%20%20Hizkuntza%20kudeaketa%20enpresetan%20globalizazioaren%20aroan...%20Daniel%20Hermosilla%20et%20al..pdf>

Juaristi Larrinaga, P. (2003). *Gizarte ikerketarako teknikak. Teoria eta adibideak*. UPV/EHU. <https://addi.ehu.es/handle/10810/15493>

Lantto, H. (2022). "New speakers and Language Making: conscious creation of a colloquial Basque register in the city of Bilbao", in *International Journal of the Sociology of Language*, 83-105. 10.1515/ijsl-2021-0013

Larramendi, M. (1745). *Diccionario trilingüe del castellano, bascuence y latin*.
https://bvpb.mcu.es/es/catalogo_imagenes/grupo.do?path=151655

Larrinaga Renteria, A. (2015-2017). "Euskararen aldeko mugimenduaren bilakaera. Interpretaziorako proposamen bat". *Eusko folklore urtekaria* 5, 51, 55-87.
https://www.barandiaranfundazioa.eus/images/EFU_51/EFU51_55-88.pdf

Bizkaia talent. *Los modelos educativos lingüísticos vascos*. (n.d.). Bizkaia Talent. Retrieved January 20, 2025, from <https://www.bizkaiatalent.eus/pais-vasco-te-espera/conocenos/modelos-educativos-linguisticos-vascos/>

Ortega, A., & Amorrortu, E. (2015). "Linguistic identity among new speakers of Basque", in *International Journal of the Sociology of Language*, (231), 85-105. 10.1515/ijsl-2014-0033

Saiz, R., & Larratxe, J. (2022, November 15). "Así se descubrió la mano que ha revolucionado lo que se sabía del euskera: *Me puse a saltar de emoción*". *El Diario*. https://www.eldiario.es/navarra/descubrio-mano-revolucionado-sabia-euskera-puse-saltar-emocion_1_9712658.html

Sarasua, J. (2022, azaroa). "*Euskararen Gogoetagunea* [Aurkezpena]. Luis Villasante Euskararen Ikerguna, Donostia. <https://www.etxepare.eus>

Zabaleta Urkiola, I. (2007). "Euskalkiak eta komunikabideak".
<https://www.euskaltzaindia.eus/dok/euskera/69491.pdf>

Zuazo Zelaieta, K. (1988). *Euskararen batasuna*. Euskaltzaindia.

6. ERANSKINAK

Euskararen gogoetagunea. Jon Sarasuaren aurkezpenaren [bideoaren transkribapena - 1' 20" - 1' 25"](#)

“Hedabideak

Hedabidegintzan ikuspegi honek euskarazko hedabidegintzaren matrizearen egokitzapen bat planteatzen du. Demagun azken 40 urteak matrize bat izan direla, eta, orduan, esparru zabaleko edo esparru nazionalako ikus-entzunezko handien aldeko apustu bat egin dela. Bereziki ETB-n kontzentratuz arlo honetako eta besteetako baliabideen %90 baino gehiago. Hala ere, gertatzen dena da, goitik behera aldatu dela ingurumena. Digitalizazioak hedabidegintza eta kontsumoa fragmentatu egin ditu, eta horrek jokua aldatu du. Horregatik, 40 urte lehenagoko eskemak ez digu balio. Gaur egun, 40 urteko matrizeak ez dio erantzuten euskararen garapenaren beharrari.

Seguru asko, datorren aro honetan, esparru handiko komunikazioan euskara beti izango da minoria txiki, oso txiki. Horrek ez du esan nahi indarra jartzen jarraitu behar ez denik, baina esparru nazional edo handian baditugu eta izango ditugu zailtasun handiak.

Baina, aldi berean, aukera historiko bat badago euskaldeko komunikazioan: tokiko eta eskualdeko komunikazioan euskarak lidergoa hartzeko. Eskualde funtzio askotan, lidergoa eta beste hainbat funtzio, eskualdeetan, funtzio aipagarriak hartzeko aukera dago, eta uste dugu oraindik ez dela berandu mugimendu hori egiteko.

Egia da matrize aldaketa hau planteatzeak interes sektorial, politiko eta inertzia logiko asko sortuko dituela, interes sortu ugari eta sare izugarri bat apur bat molestatzea eta mugitzea ekarriko duela, baina uste dugu bizioak lantzea eta estrategiak berpentsatzea, ziurrenik, aukera hau, momentu honetan ziklo honek ematen duen bizio historiko hau, mahaigainean jarri behar dela euskarazko hedabidegintzaren matrizen erdigunean. Jakina, aldi berean, esparru handiko hedabideen arloa abandonatu gabe, eta horri eutsiz, baina nolabait tokiko eta euskaldeko esparruan lidergoa hartzeko dakartzan posibilitateak sakon aztertu beharko dira, eta horretarako funtzezko akordioak eta inbertsio batzuk egin beharko dira. Honi gehitu beharko zaizkio, halaber, matrize berri batean bestelako elementu batzuk, adibidez: fikzioa euskaraz jasotzeko ondo pentsatutako estrategia bat, plataforma estrategiarik propio bat, eta beste elementu batzuk”.

ARABA

ALEA

Alea aldizkaria Tokikom plataformak Araban duen aldizkari bakarra da. 2015ean jarri zuten martxan, eta ordutik, Arabako euskaltzaleen artean erreferente bihurtu da. Zuzendaria Jone Guenetxea da, eta haren gidaritzapean, aldizkariak tokiko informazioa eta euskararen erabilera sustatu ditu. Alea aldizkariak ez du euskalkia orokorrean erabiltzen, baina bai herri-hizkera. Euskalkia erabiltzen duenean, batez ere, bizkaiera da nagusi. Aldizkari honek Araban gertatzen diren albisteak, kultura, kirola eta gizarte gaiak lantzen ditu, eta tokiko komunitatearekin hurbileko harremana mantentzen du.

Alea - Apirila - 2023

1. **Esaldia:** Gero eta profesional gehiago gara **euskeraz** idazten **dogunok** historio klinikoan. Komentario motzak entzun behar eta **parreak**... Baita laudorioak ere. Ez **zaoz** bakarrik. Eskerrik asko **aurpegie emotearren**.
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera, nahiz eta onartua dagoen batueran baita.
 - b. **Erreferentzia:** 18. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Elkarrikeria ("Ni izan naiz San Viatorreko fraideak salatu dituen bakarra")
2. **Esaldia:** zorionak **maitia!** Jarrai ezazu gure bizitzak alaitzen zure energiarekin! maite zaitugu!
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera, nahiz eta onartua dagoen batueran baita.
 - b. **Erreferentzia:** 29. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Zorion-agurra

BIZKAIA

AIKOR

AIKOR aldizkaria Bizkaiko eskualdeetan dago oinarrituta, eta horrek esan nahi du bertan Bizkaiko herri eta udalerrri ezberdinetako informazioa jorratzen dela. Herri horiek, agian, Bizkaiko hainbat eskualdetan banatuta egon daitezke, hala nola, Uribe Kosta, Plentzia, Durangaldea, Lea-Artibai edo Bilbo ingurua, besteak beste. Aldizkariak tokiko kulturaren, gizartearen, eta hizkuntzaren sustapena du helburu, eta horrek ahalbidetzen du bertako komunitateei buruzko informazioa eskaintzea.

Aikor - Martxoa - 2023

1. **Esaldia:** Zantzo (oihuz, irrintziz) bete **gendun** martxoaren 8a. Zantzoak amorrutik bota **genduzan**, tortolaraino gagozala oihukatzeko, tortolaraino jendarte heteropatriarkal honetan "normalizat" hartzen **diran egoerakaz** eta **erabakiakaz**.
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - a. **Erreferentzia:** 4. orrialdea
 - b. **Artikulu mota:** Iritzia ("Feminismoa zantzoka")
2. **Esaldia:** Baina nork hartzen ditu **erabakiak**? Nortzuk **dagoz** aginte-postuetan? Emakundek jakinarazo **deuskunez**, gerentzia-postuetan

emakumeak % 6 baino ez dira, eta kargu publikoetan (zinegotzi, al kate, diputatu...) % 34 inguru.

- b. **Erabilera:** Bizkaiera
- a. **Erreferentzia:** 4. orrialdea
- b. **Artikulu mota:** Iritzia ("Feminismoa zantzoka")
- 3. **Esaldia:** Txorierrin, esaterako, hizkera zainduan, asteko egunak esateko ia ez dira entzuten mendebaldeko izenak: astelehena, **martitzena, eguaztena...**
 - c. **Erabilera:** Bizkaiera
 - a. **Erreferentzia:** 17. orrialdea
 - b. **Artikulu mota:** Iritzia ("Porotoak eguaztenetana")
- 4. **Esaldia:** Hori ondo baino hobeto dakigu Txorierrin, **berton** Burdinezko Gerrikoa altxatu zelako.
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 21. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Erreportaia ("Fernandoren memoria")
- 5. **Esaldia:** **Kipula** zuritu, dadotan moztu, eta **kazola** horretan 8-10 minutu inguru egingo dugu; gatza botako dugu.
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 36. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Errezeta ("Pasta gainerrea, ilarrarekin")

Aikor - Apirila - 2023

- 1. **Esaldia:** **Zapatuan**, txistulariak goizetik ibiliko dira herriko kaleak euren doinuekin alaitzen, eta Xaiborrek diskofesta egingo du Sollube kalean, 12:00etatik aurrera.
 - d. **Erabilera:** Bizkaiera
 - d. **Erreferentzia:** 24. orrialdea
 - e. **Artikulu mota:** Albiste ("Dana prest sanisidroaz goatzeko")
- 2. **Esaldia:** **Zapatu** gaueko kontzertuak talde hauen esku izango dira: Ezpalak, Lukiek eta Nikotina. Dj Bravak biribilduko du gaua.
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 25. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Albiste ("Dana prest sanisidroaz goatzeko")
- 3. **Esaldia:** Saltsa egiteko, **kipula** eta berakatzak txikituko ditugu.
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 36. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Errezeta (Txibia patata, aurrautza eta ilarrarekin)

Aikor - Maiatza- 2023

- 1. **Esaldia:** Betidanik izan **naz** hainbat kirol- eta kultura-talderen parte, bai kide moduan, bai antolatze-beharretan.
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - f. **Erreferentzia:** 24. orrialdea
 - g. **Artikulu mota:** Elkarrikeria ("Beste udal-kudeaketa bat posible da")
- 2. **Esaldia:** Bestetik, gauzak beste modu batera egin ahal dirala sinesten **dot.**
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 24. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Elkarrikeria ("Beste udal-kudeaketa bat posible da")

3. **Esaldia:** Gardentasunez, zintzo tasunez eta batez **be** parte hartzeko bideak zabalduz, herritarrok proposatu eta **erabagitzeko** guneak sortzeko, herria danon artean egiten **dogulako**.
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 24. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Elkarrizketa ("Beste udal-kudeaketa bat posible da")
4. **Esaldia:** "Herri osoak disfrutatzeko programea landu **dogu**, **edade** guztientzako **jarduerakaz**",
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 26. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Elkarrizketa ("Pazko jaiez gozatzeko prest")
5. **Esaldia:** "Zamudioko herritarrok gogotsu hartzen **doguz** jaiak, eta maila oneko **programea** prestatu **dogu**."
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 26. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Elkarrizketa ("Pazko jaiez gozatzeko prest")
6. **Esaldia:** "Sukalkiak, esaterako, adin **desbardineta**ko personak **alkarregaz** egoteko erea **emoten deusku**, asteleheneko meza nagusia eta osteko kopaua, musikea, dantzak..."
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 26. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Elkarrizketa ("Pazko jaiez gozatzeko prest")
7. **Esaldia:** "Jarduera **horreek** sano zaintzen **doguz**, baina nobedadeak eskaintzen **be** ahalegintzen gara"
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 26. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Elkarrizketa ("Pazko jaiez gozatzeko prest")
8. **Esaldia:** "Horretaz aparte, **zapatuan** puzgarriak izango **doguz**, eta **domekan** umeentzako tailerrak eta gutiontzako erromeria; igaz antolatu **genduan** lehenengoz eta izan **eban** arrakasta ikusita, aurtan **be** egitea pentsatu **dogu**".
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 26. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Elkarrizketa ("Pazko jaiez gozatzeko prest")
9. **Esaldia:** "**Zapatua**, bestalde, goiz hasiko da, **jentetza** handia batzen **dauan** ekitaldietako baten eskutik."
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 26 - 28. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Elkarrizketa ("Pazko jaiez gozatzeko prest")
10. **Esaldia:** "**Domeka** goizean mezea egingo da San Martin eleizan, eta arratsaldean, umeentzako tailerrak Bidekoetxe parkean."
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 28. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Elkarrizketa ("Pazko jaiez gozatzeko prest")
11. **Esaldia:** "**Barikuan** eta **zapatuan**, 22:00etatik 01:00etara, puntu morea ipiniko da jaigunearen aurrean, herritarrek eraso sexistei aurrea hartu eta aurre egiteko informazioa eta laguntza jaso **dagien**".
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 28. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Elkarrizketa ("Pazko jaiez gozatzeko prest")

ANBOTO

Anboto aldizkaria Durangaldeko eskualdean oinarrituta dago, eta bertan eskualdeko albisteak, ekitaldiak eta gizarte-gaiak lantzen dira. Horrela, Anboto aldizkaria Durangaldeko hainbat herri eta udalerritan fokalizatuta dago, hala nola Durango, Elorrio, Abadiño, Berriz, Izurtza eta beste batzuk. Bertako biztanleei gertuko informazioa eskaintzea da helburua, eta horretarako kultura, kirola, politika eta ekonomia bezalako gai anitzak jorratzen ditu. Aldizkariak online plataforma bat ere badu, non informazioa modu dinamikoan eta eguneratuan partekatzen den, komunitateari beti informazio berria eta erabilgarria eskainiz.

Anboto- Urtarrila - 2023

1. **Esaldia:** “Bai, 14 **urtegaz** lagunekin ibiltzen nintzen”.
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 20. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Elkarrietzeta ("Trialean motoak ez du hainbesteko zeresanik; norberak ipintzen duena da inportanteena")

Anboto - Otsaila - 2023

1. **Esaldia:** “Esan patua izan dela, esan zoria izan dela. Edo haien senide **ttipi** eta apala, zorte txarra”.
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 20. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Erreportaia ("Zaldibarko hondakindegia tragedian oinarritzen den 'Hondamendia', Berrizen")

Anboto -Apirila - 2023

1. **Esaldia:** “**Domekan**, apirilak 23, XVIII. Umeen Dantzari Eguna egingo dute Traña-Matienan.”
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 12. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Albiste (Umeen Dantzari Eguna ospatuko dute apirilaren 23an Traña-Matienan)
 - d. apirilaren 23an Traña-Matienan")

Anboto - Maiatza - 2023

1. **Esaldia:** “Gaur, **barikua**, ardo gozoen dastatzea egingo dute..”.
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 5. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Albiste ("Ardoaren Festa, asteburu honetan, Olajauregi hotelean").
2. **Esaldia:** “**Zapatu** honetan, garaitarrak Lantziegora joango dira txangoan.”
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 11. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Albiste + Titularra ("Garaitarrak Lantziegora joango dira zapatuan")

GEURIA

Geuria aldizkaria Hego Uribeko eskualdean oinarritzen da, eta Basauri, Galdakao, Etxebarri eta inguruko beste herrietan gertatzen diren albisteak eta ekitaldiak lantzen ditu. Eskualdeko herritarrei gertuko informazioa eskaintzen die, kultura, kirola, politika eta gizarte-gaien inguruko eduki anitzak jorratuz. Geuria aldizkariak online plataforma dinamikoa ere badu, non edukiak etengabe eguneratzen diren, komunitateari informazio berria eta erabilgarria eskainiz. Hego Uribe eskualdeko biztanleei zuzendutako herri-komunikabide bat da.

Geuria - Apirila - 2023

1. **Esaldia:** "Ezezagunak izango **baikinan.**"
 - a. **Erabilera:** Gipuzkera
 - b. **Erreferentzia:** 7. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Hitz-erdiko kontaketa literatur lehiaketa ("1. Saria - Aroa Elortza Payoros").

GIPUZKOA

ATARIA

Ataria aldizkaria Tolosaldeko eskualdean oinarritzen da, eta Tolosa, Villabona, Amasa eta inguruko herrietan gertatzen diren albisteak, ekitaldiak eta gizarte-gaiak lantzen ditu. Eskualdeko herritarrei gertuko informazioa eskaintzen die, kultura, kirola, politika eta beste hainbat gairen inguruko edukiak jorratuz. Ataria aldizkariak online plataforma dinamikoa du, non edukiak etengabe eguneratzen diren, irakurleei unean uneko informazioa eskaintzeko. Tolosaldeko biztanleei zuzendutako herri-komunikabide bat da.

Ataria - Martxo - 2023

1. **Esaldia:** "Bertso eskolan egiten dugunarekin soilik ari **naz**, baina pozik nago."
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 4. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Elkarriketa + Erreportaia (GALDERAK: 1. NOLA IKUSTEN DUZU ZURE BURUA TXAPELKETAN? 2. PRESTAKETA BEREZIRIK EGIN AL DUZU?)

BARREN

Barren aldizkaria Elgoibarko eta Mendaroko albisteak, ekitaldiak eta gizarte-gaiak lantzen dituen euskarazko herri-komunikabidea da. Tokiko informazioa eskaintzen du, Elgoibar, Mendaro eta Debarrenen herrietako gertakariei erreparatuz. Bertan, kultura, kirola, politika eta bestelako edukiak aurki daitezke. Gainera, Barren aldizkariak plataforma digitala ere badu, non edukiak etengabe eguneratzen diren, eskualdeko berriak unean-unean eskainiz. Aipatzekoa da aste egunak euskalkian jartzen dituztela.

Barren - Urtarrila - 2023

1. **Esaldia:** "Haren oroimenez I. urteurrenko meza izango da, **zapatuan**, urtarrilaren 7an, 19:00etan, Elgoibarko Bartolome Deunaren eliz-parrokian. Joango zaretenoi, alde zuretik eskerrak."
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 5. orrialdea

- c. **Artikulu mota:** Eskela
- 2. **Esaldia:** “**Domekan** jokatu dute Juan Muguerza Nazioarteko krosaren 79. ekitaldia, eta lasterketa entzutetsuak World Cross-Country Gold kategorian izango du berriro ere, World Athletics federakuntzak kros onenei ematen dien maila.”
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 19. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Albiste (‘Mugertza krosa irabazitako Barega eta Jebitok izango dira aurtengo izarretako batzuk’)
- 3. **Esaldia:** “5 **eguna**, 6 **barikua**, 7 **zapatua**, 8 **domeka**, 12 **eguna** eta 13 **barikua**”
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 24. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Agenda
- 4. **Esaldia:** “**Domekan** jokatu dute Mugertza Krosa Mintxetan, 79. aldiz.”
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 26. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Albiste (1964)

Barren - Otsaila - 2023

- 1. **Esaldia:** “**Domekako** izan zuen ‘Herri txiki, infernu handi’ saioko azken atala Zuhaitz Gurrutxagak (Elgoibar, 1980).”
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 14. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Elkarrikeria (“‘Unibertsitatea izan da niretzat ‘Herri txiki, infernu handi’ saioa’”)
- 2. **Esaldia:** “Iñigo Cearsolok zuzenduko du bandaren **domekako** kontzertua”
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 18. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Albiste + titularra (“Iñigo Cearsolok zuzenduko du bandaren **domekako** kontzertua”)
- 3. **Esaldia:** “Elgoibarko Udal Musika Bandak kontzertua emango du **domekan**, eta oraingoan Iñigo Cearsolo izango da zuzendaria”
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 18. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Albiste (“Iñigo Cearsolok zuzenduko du bandaren **domekako** kontzertua”)
- 4. **Esaldia:** “3 **barikua**, 4 **zapatua**, 5 **domeka**, 8 **eguztena** eta 10 **barikua**”
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 28. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Agenda

Barren - Martxo - 2023

- 1. **Esaldia:** “3 **barikua**, 4 **zapatua**, 5 **domeka**, 7 **martitena**, 9 **eguna** eta 10 **barikua**”
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 28. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Agenda

2. **Esaldia:** "Haren oroimenez I. urteurreneko meza izango da, **domekan**"
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 31. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Eskela

Barren - Apirila - 2023

1. **Esaldia:** "Haren oroimenez I. urteurreneko meza izango da, **zapatuan**"
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 6. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Eskela
2. **Esaldia:** "Haren oroimenez I. urteurreneko meza izango da, **domekan**"
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 6. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Eskela
3. **Esaldia:** "Urkamendi-Kalbario mendi ibilaldia, **domekan**"
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 27. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Albistea ("Urkamendi-Kalbario mendi ibilaldia, domekan")
4. **Esaldia:** "Zorionak, **aittitta**! Zure 100. urtebetetzea ospatu genuen **domekan** familian, eta primeran pasatu genuen."
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 31. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Zorion dedikatoria ("Agure baten 100. urteak")
5. **Esaldia:** "21 **barikua**, 22 **zapatua**, 23 **domeka**, 25 **martitzena**, 26 **eguaztena** eta 27 **eguna**"
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 32. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Agenda

Barren - Maiatza - 2023

1. **Esaldia:** "Dolmenen ibilbidea ezagutzeko bisita gidatua antolatu dute hilaren 7rako, **domekarako**"
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 7. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Albistea + Titularra ("Dolmenen ibilbidea ezagutzeko bisita gidatua antolatu dute hilaren 7rako, domekarako")
2. **Esaldia:** "5 **barikua**, 6 **zapatua**, 7 **domeka**, 9 **martitzena** eta 12 **barikua**"
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 24. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Agenda
3. **Esaldia:** "Haren oroimenez I. urteurreneko meza izango da, **domekan**"
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 27. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Eskela

GOIENA

Goiena aldizkaria Debagoieneko eskualdean oinarritzen da, eta Arrasate, Bergara, Oñati eta inguruko herrietan gertatzen diren albisteak, ekitaldiak eta gizarte-gaiak lantzen ditu. Eskualdeko herritarrei gertuko informazioa eskaintzen die, kultura, kirola, politika eta beste hainbat gairen inguruko edukiak jorratuz. Goiena aldizkariak online plataforma dinamikoa du, non albisteak eta edukiak etengabe eguneratzen diren, erabiltzaileei gertuko eta eguneroko informazioa eskainiz. Debagoieneko biztanleei zuzendutako herri-komunikabide bat da.

Goiena - Urtarrila - 2023

1. **Esaldia:** “Gradu erregresioa jaso dutenen egoera salatuko dute Sarek **zapaturako** deitutako manifestazioan”
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** Portada
 - c. **Artikulu mota:** Sub-titularra
2. **Esaldia:** “Urteurrenoko meza **domekan** izango da, urtarrilaren 8an, 12:00etan, Bergarako Santa Marina parrokian.”
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 34. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Eskela
3. **Esaldia:** “Gure arraintxo **alaixa**, zelako azkar **juan zan**. Anekdotak kontatzen zure parekoik ez da, irribarre batekin betiko gure bihotzetan geratuko **za**. Itsaso zabalian elkartuko **ga**. Grande, Ari!!!”
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera / Gipuzkera
 - b. **Erreferentzia:** 34. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Eskela
4. **Esaldia:** “**Eguena** 5, **Egubakoitza** 6, **Zapatua** 7, **Domeka** 8, **Martitzena** 10, **Eguaztena** 11, **Eguena** 12”
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 38. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Agenda
5. **Esaldia:** “Bihar, **egubakoitza**, gaztetxean, 20:00etan.”
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 38. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Agenda

Goiena - Otsaila - 2023

1. **Esaldia:** “**Domekako** derbira gorputzaldi onean iritsiko dira Bergara eta Aretxabaleta.”
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 32. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Albistea (“Joera positiboari eustea, helburu nagusia derbian”)
2. **Esaldia:** “Beti **izengo zarie** gure kantuetan.”
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 32. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Albistea (“Joera positiboari eustea, helburu nagusia derbian”)

Goiena - Martxoa - 2023

1. **Esaldia:** “Joan den **zapatuan** aurkeztu zituen Dorletako Ama ziklismo eskolak harrobian izango dituen 21 txirrindulariak”

- a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 32. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Albiste (‘Oinarrizko ziklismoan ereiten Dorletako Ama’)
2. **Esaldia:** ‘Bihar, **zapatua**, 20:00etan–sarrerak agortuta– eta **domekan** 18:30ean, Udal Pilotalekuan’
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 42. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Albiste (‘‘Bretxa’ musikalaren azken bi emanaldiak’’)
3. **Esaldia:** ‘**Egubakoitza** 3, **Zapatua** 4, **Domeka** 5, **Eguena** 5, **Martitzena** 7, **Eguaztena** 8, **Eguena** 9, **Egubakoitza** 10, **Zapatua** 11’
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 46-47. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Agenda

Goiena - Apirila - 2023

1. **Esaldia:** ‘Donostiako Nogen taldea apirilaren 22an, **zapatua**, 22:00etan hasita.’
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 32. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Albiste (‘Kulturari ere tokia eginda’)
2. **Esaldia:** ‘**Eguaztena** 5, **Eguena** 6, **Egubakoitza** 7, **Zapatua** 8, **Domeka** 9, **Martitzena** 11, **Eguaztena** 12’
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 38 - 39. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Agenda

Goiena - Maiatza - 2023

1. **Esaldia:** ‘**Zapatuan** elkartuko dira eskualdeko trikiti eta pandero ikasleak eta zaleak Debagoieneko Trikitixa Egunean; 375 lagun espero dituzte Elgetan’
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** Portada
 - c. **Artikulu mota:** Albiste (‘ELGETAN ENTZUNGO DIRA TRIKITI ETA PANDERO SOINUAK’)
2. **Esaldia:** ‘**Domekan**, berriz, San Isidro emakumezkoen pilota txapelketako finalerdiak jokatuko dira,’
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 22. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Erreportaia (‘Atzeko Txapelketa egingo dute gaur eta bihar’)
3. **Esaldia:** ‘Bihar, **zapatua**, Eskoriatzak Jarrilleros hartuko du’
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 33. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Albiste
4. **Esaldia:** ‘Aloña Mendik liderra hartuko du **domekan**: Eibar’
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 33. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Albiste
5. **Esaldia:** ‘**Martitzena** 9, **Eguaztena** 10, **Eguena** 11’
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera

- b. **Erreferentzia:** 39. orrialdea
- c. **Artikulu mota:** Agenda

NAFARROA

AMEZTI - PULUNPE

Amezti-Polunpe aldizkaria Basaburua, Lantz, Ultzama eta inguruko herrietan gertatzen diren albisteak, gizarte-gaiak eta kultura edukiak lantzen dituen euskarazko herri-komunikabidea da. Eskualdeko herritarrei gertuko informazioa eskaintzen die, eta Ametza Kultur Elkartearen egitasmo bat da. Aldizkaria hilero argitaratzen da, eta bere webgunean informazioa etengabe eguneratzen da, bertako berri nagusiak partekatuz. Eskualdeko biztanleei zuzendutako informazio iturri bat da.

Amezti - pulunpe - Urtarrila - 2023

1. **Esaldia:** “ala agintzen zidan **nere** nagusiak”
 - a. **Erabilera:** Gipuzkera
 - b. **Erreferentzia:** 5. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Bertsoa
2. **Esaldia:** “**nere** lagunarekin **endemas** gaubetan gustora egon **nintzan**”
 - a. **Erabilera:** Gipuzkera
 - b. **Erreferentzia:** 5. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Bertsoa
3. **Esaldia:** “Dama gazte batentzat alako otsoa **aisa** errenditu **nau**”
 - a. **Erabilera:** Gipuzkera
 - b. **Erreferentzia:** 5. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Bertsoa

Amezti - pulunpe - Otsaila- 2023

1. **Esaldia:** “Bizente Otamendi herriko **alkatiak**”
 - a. **Erabilera:** Gipuzkera
 - b. **Erreferentzia:** 4. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Bertsoa
2. **Esaldia:** “Ogeit'iru **numero** joan **ziran airian**”
 - a. **Erabilera:** Gipuzkera
 - b. **Erreferentzia:** 4. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Bertsoa
3. **Esaldia:** “berak lana eginda guretzat **suertia**”
 - a. **Erabilera:** Gipuzkera
 - b. **Erreferentzia:** 4. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Bertsoa
4. **Esaldia:** “pastarako aberea **pezt'erdi batian**.”
 - a. **Erabilera:** Gipuzkera
 - b. **Erreferentzia:** 4. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Bertsoa

GUAIXE

Guaixe aldizkaria Sakanako eskualdean oinarritzen da, eta Altsasu, Etxarri-Aranatz, Irurtzun eta inguruko herrietan gertatzen diren tokiko albisteak, ekitaldiak eta gizarte-gaiak lantzen ditu. Kultura, kirola, politika eta beste hainbat arlo jorratzen ditu,

eskualdeko biztanleei gertuko informazioa eskaintzeko. Guaixek plataforma digital dinamikoa du, non albisteak etengabe eguneratzen diren, eta bertako informazioa eskura izateko aukera ematen die erabiltzaileei. Sakanako biztanleei zuzendutako euskarazko herri-komunikabide bat da.

Guaixe - Otsaila- 2023

1. **Esaldia:** "Gutxi gorabehera 1985ean hasi **ginan.**"
 - a. **Erabilera:** Gipuzkera
 - b. **Erreferentzia:** 4. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Elkarrizketa ("Santa Ageda bezperan giroa sortu nahi genuen")
2. **Esaldia:** "Santa Ageda bezpera **degu...**"
 - a. **Erabilera:** Gipuzkera
 - b. **Erreferentzia:** 4. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Elkarrizketa ("Santa Ageda bezperan giroa sortu nahi genuen")

MAILOPE

Mailope aldizkaria Araitx, Betelu, Larraun eta Lekunberriko eskualdean oinarritzen da, eta bertako albisteak eta gai sozialak lantzen ditu. Kultura, kirola, politika eta ingurumenari buruzko edukiak eskaintzen ditu, eskualdeko biztanleei gertuko informazioa emanez. Mailopek edukiak modu digitalean eta paperean eskaintzen ditu, eta bere online plataforman eskualdeko berriak etengabe eguneratzen dira. Eskualdeko biztanleei zuzenduriko herri-komunikabide bat da.

Mailope - Urtarrila - 2023

1. **Esaldia:** "Egun **polittak** aurretik, otordu eta hitzaldi;"
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 2. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Bertsoa

Mailope - Otsaila- 2023

1. **Esaldia:** "**Daoneko** 10 urte Urtzi! **Haunditzen ai zea, seittu oain** bezain jator **gue** bizitzak alaitzen."
 - a. **Erabilera:** Gipuzkera
 - b. **Erreferentzia:** 2. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Zorion agurra
2. **Esaldia:** "Urte askotako **politte!!**"
 - a. **Erabilera:** Gipuzkera
 - b. **Erreferentzia:** 4. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Zorion agurra

Mailope - Martxoa - 2023

1. **Esaldia:** "Zorionak Bittor, **seittu** beti bezain jator eta asko gozatu zure urtebetetze egunean."
 - a. **Erabilera:** Gipuzkera
 - b. **Erreferentzia:** 4. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Zorion agurra

Mailope - Apirila- 2023

1. **Esaldia:** “Zorionak gure etxeko **ttikiri!!**”
 - a. **Erabilera:** Gipuzkera
 - b. **Erreferentzia:** 4. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Zorion agurra
2. **Esaldia:** “Ona izateko **nahikua** ta txarra izateko gehiegi”
 - a. **Erabilera:** Bizkaiera
 - b. **Erreferentzia:** 25. orrialdea
 - c. **Artikulu mota:** Albiste laburra (Esan zirenak dira)